

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

Priscianus

[Venedig], 15. Dez. 1481

Liber Prisciani Minoris

[urn:nbn:de:bsz:31-324175](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-324175)

ex singulis dictiōibus parat' sensible. i. intelligibile quodāmodo elemē-
tum est orationis perfectæ. & quomodo elementa iuncturis syllabas
efficiunt suis: sic etiam ordinatio intelligibiliū imaginē quādam sylla-
bæ perficit adiunctiōe dictiōnū. **E**st. n. oratio cōprehēsiō dictiōnum
aptissime ordinarum: quomodo syllaba cōprehēsiō litterarū ap-
tissime cōiunctarū: quō ex syllabarū cōiunctiōe dictiō: sic ex dictiōnum
cōiunctiōe pfecta oratio cōstat. **P**ossumus autē ex accidentiū quoq; si-
militudine hoc cōtēplari: Bis idem elemētū accipit: ut reliquias reddo:
sed etiā syllabas leleges tutudi peperit. **S**imiliter & dictiō: ut memē ad-
sum: qui feci fuit fuit illa quondā i hac republica uirtus: **C**icero i quar-
to inuectiuarū. **P**eruenit tamen hoc usq; ad plenas orationes cū semel
dicta iterum reperantur uel necessario uel more causa: ut si dicamus:
pœta magnus fuit **V**irgilius: **V**irgilius fuit magnus pœta. **I**uuenalis
in secundo. **T**u ne duos saeuissima uipera cœna: **T**u ne duos abundat
littera non eadem: ut prodest pro proest: & sicubi p siubi. **A**būdat eti-
am syllaba: ut huiuscemodi pro huiusmodi: iduperator p imperator
Necnon etiā dictiō tā in compositione q̄ in appositione. **I**n appositione
ut **T**erentius in phor. **E**x aduersum ei loco pro aduersum & in andri.
Abhinc triēnium. p hic. & in eunucho: **E**mori fatius est p mori. **I**n ap-
positione quoq; ut **V**irgilius in decimo. **S**ic ore locuta est: abundat
enim ore. **I**dem in nono. **E**t lachrymis ita fatur abortis: **T**e ne inquit
miserande puer cū lata ueniret **I**nuidit fortuna mihi **N**am cū dixisset
fatur: superuacū est inquit. **N**ec mis; cum expletiuarū cōiunctiōes quā-
tum ad sensum plerūq; superuacuarū ponuntur. **N**ecnō orationes inue-
nimus similiter superuacuarū positas: ut ibant qua poterāt: & qua non
poterāt nō ibant. **C**ōtrariarū similiter passiones p defectiōe fiunt litte-
rarū uel syllabarū dictiōis & litterarū orōnis ut sciit p sciuit. audacter pro
audaciter. **S**yllabarū ut cōmorit p cōmouerit **H**or. in secūdo sermonū
At ille qui me cōmorit melius nō tangere clamo fleuit deū p deorum
accestis p accessistis. **H**oratus in. iiii. carminū. **Q**uæ me surpuerat
mihi pro surripuerat. **D**ictiōnis: ut **V**rbs antiqua fuit tyrii tenuere co-
loni. deest. n. quā **S**imiliter **H**ac secum me ne icepto desistere uictam
deest enim dicebat. **I**n cōpositis quoq; idē fieri solet: ut **I**ncubiere ma-
ri totumq; a sedibus imis **V**na eurusq; notusq; ruunt pro erūit deest
eīm prapositione e ad perfectionem plenæ orationis. **I**n his sunt etiam
illa qbus deest in fine uerbū: ut **V**ir. i. iiii. æneidos. **O** mihi sola meī
super astianactis imago: deest enim est uerbum ad perfectionem ora-

tionis. Nec enim apocopam possumus eam dicere: quæ sit in plena dictione: sed quæ in littera uel syllaba sensu p se carētibus. Orationis quoq; sit defectio: ut apud Terentium in cuncho Ego ne illam: quæ filiū: quæ me quæ non. Deest enim unicuiq; constructio plenæ orationis. Ego ne illa digner aduentu meo: quæ illū prapofuit mihi: quæ me ipse uicit: quæ me nō suscepit heri. Et si semel dicta oratio bis uel ter uel sapius eadē intelligat: ut magna uiris gloria ē prudētia & fortitudo & pudicitia & iustitia & tēperātia: ubiq; enim subaudit: magna uiris gloria ē qd̄ semel dictū est. Quomodo autē lras; rationē: uel scripturæ inspectioe: uel auriū sensu iudicamus. Sic etiā in dictionū ordine cōceptamus rationē cōtextus utrū tecta sit an nō. Nā si incōgrua sit solocismum faciet: quasi elementis oratiōis incōcinne cecuntibus: quomodo inconcinitas litterarū uel syllabarū uel eis accidentium in singulis dictionibus facit barbarismum. Sicut igitur recta ratio scripturæ docet litterarū cōgruam functuram: sic etiā rectam orationis compositionem ratio ordinationis ostendit. Dicimus prapositua elementa. tam in consonantibus q̄ in uocalibus: sed etiā in syllabis. Sunt quædam prapositua elementa ut in diphthōgis a & e & o prapositua sunt: ut ae au eu oe. I uero & u postponuntur: & aspirationes uocalibus adiunctæ in principio syllabarū iueniuntur: ut habeo herinus hircus homo hora humus humanus. Et in loco consonantis posita & q & k semper in initio syllabarū ponuntur. Syllabæ quoq; praponuntur: ut præ in principio inuenitur semper dictionum: præmium precor prædium præclium. Postpositæ quoq; a gm uel em uel chm incipiunt: ut agmen piraemen menachmus. Finales quoq; quæ in ls uel rs uel ms uel ns terminātur: ut puls cohors hycms sapiens. Idem etiā in dictionibus inueniuntur. Vnde & prapositiones nominantur & prapositua pronomina: & subfunctua: uel relatiua. Nec non uerba subiunctua quæ magis ab ordine nomen acceperunt q̄ a demonstratione: quomodo imperatiua & optatiua. In oratione quoq; hunc modum possumus inuenire quando antecedentia si coniuncta cum sequentibus fuerint uera esse ostenduntur dum anteponuntur cum sequentibus per primam orationis coniunctionem: ut si aliquis dicat. Si ambulat Dionysius mouetur Dionysius. Si enim conuertas non est uerum. Non enim si mouetur Dionysius: & ambulat Dionysius necessario. Nam potest & moueri & nō ambulare. Elementum est etiā quādo i duo diuiditur monosyllabico idest contemplatione temporis

ut fieri pro firi. **L**onga enim uocalis in duas breues diuisa est. **S**imili-
ter admittit pro admitti: fariet pro fari: sed etiam duo in unum cœunt
ut tibiēn pro tibiicē. unde & solū hoc ex similiter compositis penul-
timam productam habet: etiam binæ pro biunæ. **S**yllaba quoq; i du-
as diuiditur: ut aulæ aulai. **V**irgilius in quarto aeneidos. **A**ulai in me-
dio libabāt pocula bacchi. & syluia pro sylua. **H**oratius in epodo: **N**i
uesq; deducunt iouem nunc mare nunc sylua. **E**st enim dimetrum iā
bicum coniunctum penthimeri heroicæ. **S**ed etiam duæ syllabæ
i unum cœunt: ut **V**irg. in tertio. **F**ixerit arripidem ceruā licet aut eri-
māti **P**lacarit nemora: arripidem pro aripedem. **T**etrasyllabum pro-
tulit pro pentasyllabo. **S**ic etiam dictio diuiditur: ut si dicam respubli-
ca fœlix est: & res fœlix est publica. **M**agister militum est fortis: mili-
tum fortis magister est. **V**irgilius in tertio georgi. **S**eptē subiecta trio-
ni: pro septētrioni subiecta: & iam diuisa possunt coniungi: ut male-
fida argiletum huiusmodi malefana. **O**rationibus similiter accidētēs
coniunctiones est quādo cōiungunt duas uel plures orationes. ē quā-
do subtractæ dissoluunt. **V**irgilius in secūdo aeneidos. **C**ōticuere om-
nes intentiq; ora tenebant. **I**dem i eodem: **A**camas thoasq; pelidesq;
neoptolomus primusq; machaon: & contra. **A**lii naualibus: ite ferte-
cit i ferrum date tela impellite remos. **I**dem etiam in quarto: **L**itteræ
transmutantur: ut teucere pro teucer. **S**ed etiam syllabæ: ut displici-
næ pro disciplina. **N**ecnon etiam dictio: ut plebis tribunus pro tribu-
nus plebis: & publica res pro respublica. **O**rationes quoq;: ut nutriuit
filios acpeperit: pro peperit & nutriuit. **V**irgilius in secundo aeneidos
Moriamur & in media arma ruamus pro in media arma tuamus: &
moriamur. **P**raterea quemadmodū elementorum alia sunt uocalia:
quæ per se uocem perficiunt. alia cōsonantia: quæ sine uocalibus per-
ficere uocem nequeūt. **S**ic etiam i dictionibus animaduertimus qual-
dam ad similitudinem uocalium per se esse dicēdas: ut i uerbis maxie
imperatiuis uel nominibus uel pronomibus saepe uocatiuis: uel ad-
uerbiis quæ adiiciuntur antecedentibus act onibus uel orationibus
cum clamamus bene recte diferte: ad illos qui oportune aliquid agūt
uel dicūt. **A**liæ uero dictioēs sunt quæ ad similitudinem cōsonantiū sine
adiumēto aliæ ptiū oratiōis: quæ imitant i hoc uocales ad pfectionē
sēsus nō possunt pferri: ut præpositioēs & cōiunctioēs. **H**æ etenī semp
cōsignificāt. i. cōiunctæ aliis signifi. at: p se autē nō. Itaq; uariatur earū
significatio ad uim cōiunctæ: eis: ut i aliud significat cum accusatiuo

iungitur. & aliud cū ablatiuo ī urbē: & in urbe: ad locū & in loco. Cōiunctiōes quoq; copulatiuæ & disiunctiuæ esse dignoscunt ab aliis partibus oratiōis: quæ eis lociant: ut uel aut: nō solum disiunctiuæ sed et copulatiuæ reperiunt: ut **Ter.** i cunūcho. **Vel** rex semper maximas mihi gratias agebat. quicquid fecerā alius nō: id est p & rex. **Virgilius** i quarto aenei. **Aut** ante ora dēū pinguis spaciatur ad aras: aut pro &. **Que** etiā nō solū copulatiua: sed etiā disiunctiua iuenitur: ut **Vir.** i secundo aeneidos. **Aut** pelago danaū insidias suspectaq; dona **Præcipi** tare iubet subiectisq; urce flammis: q; posuit pro uel. **Nec** nō etiā aliæ pro aliis partibus accipiunt: neq; id aliter possumus scire: nisi ex adiūctis: ut per: si uerbo apponatur: pro ualde accipit id est in loco aduerbi: etiā si nomini cōiungatur sub eadē itētionis significatiōe: ut **Ter.** i cunūcho. **Per** pulchra credo dona haud nostris similia. **Atq;** & ac quoq; si aduerbio aliter uel secus uel similibus subiūgatur: uim aduerbi obtinet: ut **Vir.** i quarto aeneidos. **Haud** secus ac iussi faciūt: p q̄ iussi: & **Horredum** clamat pro horrendo nomen posuit pro aduerbio **Sublime** uolat p sublimiter. **Solet** quari causa ordinis elemētorum: quare a āte b & cetera **Sic** etiam de ordinatiōe casuū: & genē: & tempore & ipsarū partiū orationis solet quari. **Restat** igit de supradictis tractare: & primo de ordinatione partiū orationis: quibus quidā suæ solatiū imperitiæ quæretes: aiunt non oportere de huiusmodi rebus quætere suspicātes fortuitas esse ordinationū positioes. **Sed** quantū ad cogitacionē uenit generaliter nihil p ordinationē accipi: nec cōtra ordinationē peccari. **Que** d existimare penitus stultū est. **Si** autē in quibusdā concedēt esse ordinationē necesse est etiā in omnibus eā cōcedere. **Sicut** igit apta ordinatione pfecta redditur oratio: **Sic** ordinatione apta tradita sunt a doctissimis artiū scriptoribus partes orationis: cū prio loco nomē: secūdo uerbū posuerūt: **Quippe** cū nulla ofo sine his cōplatur: quod licet ostēdere a cōstructione: quæ cōtinet pene omnes partes orationis. **A** qua si tollā nomē aut uerbū impecta fit oratio. **Si** autē cetera subtrahas omnia: nō necesse est orationē deficere: ut si dicas. **Idē** homo lapsus heu hodie cōcidit: en omnes insunt ptes oratiōis absq; cōiūctione. quæ si addat aliā orationē exigit. **Ergo** si tollas nomē aut uerbū deficit oratio desyderans uel nomē uel uerbū ut si dicā. **Idem** lapsus heu hodie cōcidit. **Si** subtrahas aduerbiū non omnino deficit oratio: ut idē homo lapsus heu cōcidit. **Nec** nō etiam picipiū si adimas: neq; sic deficit oratio: ut idē homo heu hodie con

cidit. **Nec** si praepositionem & iteriectionē: ut idē homo cecidit: nec
si etiā pronome: ut homo cōcidit. **Non** tamē dico q̄ nō etiā ex p̄no/
mine & uerbo cōstat p̄fecta oratio: cum dicitur **Ego** ambulo tu am
bulas. **Tunc** enim constat perfectio orationis cū loco nominis sumat̄
p̄nomen: & uim nominis compleat ordinatione. **Quādo** autē loco
nominis p̄ se ponit̄: & quādo nō: in partibus ostendet̄ consequētibus
& quā uerba ad nominatiuos cōiūgunt̄ solos: & quā obliquos deli/
derant casus. **Ante** uerbū quoq; necessario ponitur nomē: quia agere
& pati substantia propriū ē: in qua est positio nominū ex quibus pro
prietas uerbi: idest actio & passio nascit̄. Inest igitur intellectu nomi/
natiuus in ipsis uerbis: sine quo substantia significari nō poterat. **In**
prima quidē p̄sona & secūda diffinitus. In tertia uero quia innumera
biles sunt p̄sona: tertia infinitus: nisi excepta fiat actio: sicut fulminat
tonat pluit. **Ea** enim quā nō addamus nomē diffinita esse uidentur
cū ad solū p̄tineant iouem. **Optinuit** itaq; usus ut eius: idest uerbi no
minatiōe: alia quoq; partes uerba uocētur: uel ex contrario illarū com
munē nominationē p̄ excellentiā hāc pars quasi egregia p̄pria posse
dit. **Nō** irrationabiliter tamē illud quaritur: quare post nominis posi
tionē: nō eam partē p̄ nomine ipso accipitur ponimus: idest p̄nomē
quā uice nominis cum uerbo cōtinet orationē de quo manifesta p̄ba
tio erit hāc: q̄ uerborū quoq; causa iuenta sunt p̄nomina: **Nomia** enī
tertiarū sunt p̄sonarū idicatiua idest tertiā idicant p̄sonas quippe quā
nomina substantiā & qualitātē uel generalē uel p̄pria significātia. **Si**
militer ī omnibus possunt itelligi p̄sonis iesse: **Omnis** enim p̄sona
& generalis & specialis capax est & substantiā & qualitatis. **Potest** enī
homo esse & qui loquitur: & ad quē loquit̄ & de quo aliquis loquitur
Et Cicero dici qui loquitur: & ad quē loquitur: & de quo aliquis loq/
tur: **Itaq;** quia cōfusio īfinitā faciebat p̄sonā cōcessit ad sibi aptā: idest
tertiā. **Vnde** uerborū quoq; tertiā p̄sonarū īfinitarū sunt: **Nā** prima & se/
cūda & praesentes sunt tantū & demonstratiuae sēper & figurate assu/
munt nomina: ut **Virgilius** ego: sicut & ille ego: **Possimus** tamē etiā
illud dicere: quoniā eorū idest nominū positiones cū fiunt neq; in per
sona idicatiua sunt. i. loquētis: quod ē suū primā p̄sona. **Neq;** enim
sibi iponunt īfātes nomina: neq; ad ipsos p̄nunciantes nominatio/
nes facimus: q̄d ē secundā p̄sona: ergo tertiā sunt nōia p̄sona. **Verba**
autē ī tribus erāt p̄sonis. **Ideoq;** excogitabantur p̄nomia ī p̄sonas diffi
nitas discreta: ut & nominis positionem & uerbi ordinationem idest

substantiā & diffinitas personas idicarent: ut ego scribo tu scribis. Et
substantiā eim significat loco nominis positū p̄nomē & p̄sonā uerbo
tibi adiuncto cōgruā indicat. Itaq; nihil phibet i tertia dicere. Anstar
chus legit Quippe cū duæ tertiæ cōiungūtur personæ: nō tamē ideo
tertiæ p̄nominū p̄sonæ sup̄uacuae sunt: quia possumus in tertia p̄so/
na uerbi ponere nomina. Quare autē in tertiis p̄sonis iueniant p̄noia
in p̄ribus ostenduntur cōueniētibus. Ergo i supradicta ratio uera ē: ma/
nifestū est q̄ iure præponit uerbū p̄nominis: quod uerbi quoq; cau/
sa excogitatū est. Sed quod est maius: uerba p̄sonarū quæ p̄ nominati
uū itelligūtur etiā si sunt indicatiua absolute accipiūtur. Qui enī pro/
nunciet ambulo uel scribo nō ad discretionē alterius p̄sonæ diffinit.
p̄nomina uero nominatiui primæ & secūdæ p̄sonæ ad discretionē
alterius p̄sonæ excogitata sunt: ut si dicā ego scribo tu legis uel ego &
tu scribimus: ille legit: tu & ille scribitis: ego lego. Et si dicā ego & tu
legimus nihil addens ad ceteras oēs p̄sonas discernit. Nisi enim dis/
cernere aliā p̄sonā uelimus nō est opus nominatiui casus p̄noia adde
te uerbo. Obliqui enī casus p̄nominū apud latinos absoluti sunt oēs
Nā græci cōpōsitū εἰς αὐτὸν absolute dicūt. αὐτὸν εἰς αὐτὸν uero discre/
tiue. Similiter alios casus obliquos. Absoluti autē dicuntur quibus licet
& sine discretionē aliarū uti p̄sonarū & cū discretionē. Sine discretionē
ut da mihi panē: illi autē uinum: discretionē fecit: quo nominatiuus
maxime ualet cū addit uerbo: ut ego facio hoc: tu facis illud: cū enim
p̄ se facio primā personā ostendat: & habeat in se uim nominatiui ab/
solutam: tamē additio p̄nominis discretionē aliquam desiderat
alterius personæ: ut ego lego tu scribis. **Terentius in andria.** Nos
istac intro auferte. **Sofia ades dum.** **Idem in adelphis.** Ego ibo intro
ut quæ opus sunt parentur: tu fac ut dixi. Tamen etiam adiunctio/
nem alterius recipit: ut ostendimus personæ: ut ego & tu facimus.
Participium etiam post uerbum ponitur oportune: ex quo & nasci/
tur: sicut de uerbo tractantes ostendimus. q̄ necessario translatio/
nes uerborum fiebant etiam casuales figurās cum generibus: quæ eis
accidunt: cum uerba non possent consequentiam sui præsentare: ut
etiam per obliquos casus adiungi possunt & sine coniunctione con/
focari: ut me legente proficio: & legens proficio pro lego & proficio.
Manifestum est autem q̄ ipsius quoque positio nominationis: qua
participium nominatiuum est: non bene seruaretur: nisi post no/
minatiuum poneretur. Et in uerbis p̄sonarū & in uerbis p̄sonarū & in uerbis p̄sonarū

men & uerbum poneretur participium . cum ex eis utrisque per con-
formationem pendens ea pars accipiebatur . Quomodo post masculi-
num & post femininum eorum abnegatiuum neutrum . Nisi enim
praepositarum partium patiamur priorem positionem: reliquum ē ut
nec participium uocare possimus: neq; etiam neutrum: quoniam du-
orum praepositorum generū sit abnegatiuum. Participium quoq; ne-
cesse est ex quibusdam praepositis partem capiens constare: Sed neq;
aliam recte interponimus partem: idest pronome uel aduerbium uel
cōiunctionem uel aliam aliquam cum nullam ex earum proprietate
partem capiat participium. Post participium graeci articulum ponūt
quem nos sicut in pronomine ostendimus nō habemus . Nam idem
quod significat ὁ & τὸς & qui ὅστις quis uideantur quātum ad inter-
pretationes: & praepositiuos & subiunctiuos habere articulos: tamen
sicut latius docuimus: cum de pronome tractabamus: non sunt arti-
culi: hic uero & haec & hoc indubitāter pronomina sunt: quae nisi in
declinatione nominum a grammaticis loco articulorum non recipiū-
tur: nec mirum cum apud graecos quoq; inueniantur loco pronomi-
num positi: ut apud **H**omere. Τοῦ καὶ ἀποσόμα τοσ γλυκείων μέλι
τοσ πένυα Δι. q. autē post participium pronomen sequi debet: non
est questio cum pene post nomen debet poni: nisi ppter supradictas
causas. Apparet autem etiam q. praepositio non primam habens posi-
tionem neque antiquiorem aliis dictiōibus post supradictas bene po-
nitur. Vnde neque nominationem a propria aliqua significatione ac-
cepit. Sed quia supradictis praepositur partibus quae si non ante sint
neq; ea constare posset: quod etiam de participio dicimus. Ex quibus
etiam ordinationē accepit: scilicet cum modo per appositionem: modo
per compositionem praepositur antedictis partibus. Ergo natura qui-
dem posterior est: constructione uero principalis . Aduerbium quoq;
quod uerbi est uel adiectiuum: positio idest nominatio quoque eius
ostendit . Quomodo igitur in secundo loco uerbum post nomen est
sic etiam aduerbium in secundo loco post praepositionem bene poni-
tur: quae per appositionem dictionis uim sibi defendens praepositur
nominibus: uel aliis casualibus . Composita enim uim dictionis non
habet concidens in eam partem cui adiungitur. Post supradicta uero
omnia cōiunctio iure accipitur: cum nullum posset per se significare
sensum absque supraposita; dictionum materia: quomodo corporū
quoq; uincula inutilia sunt: si non sint corpora: quae ab eis uiciantur.

Possumus autem & amplioribus rationibus de ordinatiōe partium
demonstrare: sed quia nō de ea prapōlitum nobis ē: sufficiat hucusq;
dicere. Illud etiam primum querendum ē anteq̄ de cōstructione lin-
gularum orationis partium tractemus: **Q**uare interrogatiua dictionū
in duas partes orationis solas cōcesserūt: id est in nomen & aduerbiū
Et quia non in unū nomen: & unum aduerbiū: sed in āpliora: ut quis
qualis uter quā. us quot quotus quotennis cuius cuias qualiter qua
quo ubi quādo unde quādo. **H**ac etiā ē approbatio principales duas
partes orationis esse nomen & uerbū: quæ quādo in notitia non sunt
habent de se interrogationē frequēter accipiendā. **I**nveniuntur autē in
pluribus sicut ostendimus & nominibus & aduerbiis propter rationē
huiusmodi: quod ī his solis dubitatio potest fieri substantiæ uel qua-
litate uel quātitatis. **N**ā substantiam alicuius suppositi quærentes di-
cimus: quis mouetur quis ābulat quis loquit̄ cū manifestus sit actus
id est motus uel ambulatio uel loquela. persona uero agens incerta:
ideo subiectiōes nominatiuæ sunt appellatiuorū uel propriorū propriis
nominibus manifestantibus etiā generalē substantiam. **R**espondemus
enim: uel homo ambulat uel equus uel trypho: in quo etiā homo in-
telligitur: uel etiā pars subiicitur: quæ pro nomine accipitur pprio. i.
pronomē: quoniā dicimus ego. **E**t quia incerta erāt accidētia prapo-
litis nominibus. **I**psū enī per se quis interrogatiuū nomē substantiā
solā quærebat: cui accidebat quale & quātū. **E**xcogitabat etiā de his
interrogatio: cum qualitatem quærentes dicimus qualis. **Q**uanta-
tem uero quantus. **N**umerum uero quot & quotus & quotennis. **E**t
per deriuationem quæ apud græcos non est. **P**ossessiuum cuius cuiā
cuium. **G**entile quærentes: cuius cuias. **N**ominatiuum etiam cuiatis
cōmuni genere proferebāt antiqui. **P**lautus in penulo: q; si cuiatis
unde sit ne perferis: quid es cuiates estis aut quo ex oppido. **I**dem in
menchmis. **R**ogitant cuiatis sit: ergo si prænoscitur quid sit: id est
si de substantia sciamus: & qualitatem quærimus: tunc supradictis
utendum est: ut puta: quis legit trypho. **Q**ualis sapiens: doctus
uel utinā grammaticus an orator: & in omnibus quærendis: quæ
possunt accidere per adiectiuam significationem eis: & quæ ad in-
terrogationem quis referuntur. **E**st tantum & cum substantia: &
etiā in qualitate in ore posita: & in aliis coaccidentibus additur in-
terrogatio pertinens ad proprietatem nominis: ut si dicam. **Q**uis est
ille romanus formosus & magnus. **P**ossum enim uidens aliquem

scire eius & substantiam & gentem: & qualitatem & quantitatem. **P**ro-
prietatem uero solam quaerere. **Q**uod ostendit **Vir**, in sexto. **A**tq; hic
aeneas una namq; ire uidebat **E**gregium forma iuuenem & fulgentibus
armis. **S**ed frons lata parum: & deiecto lumine uultu: **Q**uis pater
ille uirum qui sic comitatur euntem. **E**t substantiam enim & qualitatem
uidens & quantitatem: tamen proprietatem quaerens quia dixit. **A**duer-
bia quoq; referuntur ad ignotos uerbi affectus: uel per qualitates: ut
cum dicimus qualiter legit: reddetq; ei aduerbium: quod adiectiui ui-
ce fungitur uerbo: respondemus bene rhetorice sapienter. **S**in autem non
qualitatem quaerimus: sed tempus in quo actum est aliquid: dicimus
quando: eiq; itaq; redditur heri nuper pridem. **U**el locum in quo aliquid
geritur: ubi quo qua unde. **S**ed ubi in loco: quo ad locum: qua pro locum
unde de loco significat. **V**idemur tamen etiam substantiam ipsius actus
quaerentes dicere quid agit: cui respondetur nil: uel currit: uel loquitur.
Quomodo & quantitatem quaerentes dicimus quantum currit mul-
tum uel parum. **C**ausam quoq; quaerentes interrogatiuis utimur cur qua-
re. **N**umerum etiam: ut quotiens: ad quod ex omnibus numeris aduer-
bia reddi possunt: ut ter quater: & reliqua. **P**raeterea totiens & mul-
totiens: & saepe saepius saepissime: quae sunt infinita. **Q**uamobrem
igitur praepositiuae partes: idest interrogatiuae uel nominatiuae fiunt
uel aduerbiales ostendimus: quae de constructione insequentibus de-
monstrabitur. **E**rgo quia reliquae etiam partes orationis ad nominis &
uerbi constructionem referuntur: ex quibus etiam nominationem habuerunt
oportet de singulis tractare: idest de eo quod in loco nominis sumitur
uel assumitur: ut pronomen loco nominis: ut ego feci. **A**ssumitur nomi-
ni: ut **Virgilius** scripsit bucolica: ipse scripsit georgica. **E**t de eo quod
assumitur: ut aduerbium uerbo & constructio uerbo & nomini. **E**t praete-
rea de participio quod loco uerborum sumitur: & cum uerbis assumi-
tur. **S**ed quoniam **Apollonius** de constructione. idest περὶ συντάξεως
scribens ab articulis qui nominibus adherent cepit. **N**os quoq; ab
eis quae loco articulorum sumi possunt apud nos incipiamus. **A**rticulus
secundam noticiam suppositorum demonstrat. **S**i enim dicam ἀνθρώπος ἦλθεν
primam noticiam etiam ostendo. **S**in ο ἀνθρώπος ἦλθεν noticiam
secundam. **D**eficit autem praepositivus articulus lingua etiam lati-
na. **N**am pronomen quod grammatici in declinatione nominum lo-
co praepositiui ut dictum est ponunt articuli: nunquam etiam in ora-
tione sensum articuli habet unum solum pronomen compositum inue-

nitur apud nos idem quod secundam noticiam eiusdem personae significat
cuius interpretatio apud graecos cum praepositiuo articulo relatiuum
pronomen habet ὁ αὐτός. Et apud illos quidem duae partes orationis
sunt ὁ αὐτός: quod est articulus praepositiuus: & αὐτός: quod est p
nomen relatiuum. Apud nos uero una pars est composita ab his & demum per
apocopeniū. Quomodo exin praepositive & deinde. Qui uero quod
interpretatur ὁστις: quod est subiunctiuus articulus cum nomine infinito
apud illos. Apud nos uero una pars est & simplex: quae relatiua est τίς
Quis infiniti uel interrogatiui potest subiunctiuo loco articuli hoc ac
cipi: quomodo & graeci τὸ ὅστις frequentissime ponunt loco ὅς articuli
subiunctiuo nisi in diuidendis. In illis enim nec nos qui nec illi ὅστις re
ferre. Sed illi articulis subiunctiuis utuntur: nos uero pronominibus uel
nominibus utimur: ut τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν εἰς νότα γασοῖ οἱ δὲ κα
κοῖ. Nos dicimus hominum hi sunt boni: illi mali: uel alii sunt boni: alii
mali. τοῖν Δουῖν οἱ αὐτοῖν τοῖν δὲ μὲν τελαμονος ὁ δὲ ὠυλέωσιος ἐγένε
το duoꝝ aiacum alter Telamonis: alter Oylei filius fuit: uel hic Tela
monis: ille Oylei filius fuit. Et sci dum quod in huiusmodi constru
ctione diuiduoꝝ si per praesumptionem: id est πρόληψιν praepositur
plurale uerbum ad utrumque sequens licet nominatiuum anteferre: ut Aquil/
la deuolauerunt haec ab oriente: illa ab occidente. Sin ad ea quae diui
dunt singulariter uerba consequantur genitiuum oportebit praeponi plu
rale diuidendo: ut aquilae altera deuolauit ab oriente: altera ab occide
te. Nec mirum hoc fieri cum uerbum siue praepositum: siue consequens
iure exigat sibi nominatiuum. Itaque si & quod diuiditur & illa in
quae diuiditur: uolumus per obliquos casus proferre: necesse est par
ticipio uti: quod loco uerbi accipitur obliquis adiungendum: & tran
sitionem facere: ut aquilarum uolantium: alterius ab oriente: alterius
ab occidente: similis est celeritas. Vel per datiuum. Aquilis uolantibus huic
orientes: illi relinquuntur occidentes. Et per accusatiuum. Aquilas uolantes hanc
misit orientes: illam occidentes. Auctoritas tantum ueterum est quando pro geni
tuo plurali nominatiuum praeposit: quis ad sequentes res: id est diuisas
singulariter uerba redduntur: Vt HOMERUS ΝΗΣΟΡΙΔΑ Δὸ μὲν: ὀνότα
σαν. Cum ars exigeret genitiuum dicere: id est ΝΗΣΟΡΙΔΩΝ Δὸ μὲν: pro
eo nominatiuo est usus & ἀμφοτέρωθεν μὲν ἕως ἑξῆς ἑξῆς ἑξῆς ἑξῆς.
Similiter si quis dicat. Duo fratres alter maior alter minor
est: uicium facit. Debet enim dicere. duorum fratrum alter maior
est: alter minor. & duorum oculorum alter dexter alter sinister est.

Liuius etiam in. xli. Periti religionum: iurisque publici: quando duo ordinari consules eius anni alter morbo alter ferro perissent suffe / ctum cōsulē negabāt recte comicia habere posse: **Sed** interest etiā hoc inter hoc. **Articulū** subiunctiuū & qui: quoniam apud illos δὲ etiā lo / co pronominis accipitur demonstratiui δὲ τοῦ: qđ significat apud nos hic ἄριστος quoq; hoc idest τὸ δὲ nomināt ἀόριον: idest infinitā p / ticulā quādo p δὲ τὸ accipitur: quod proprie ē apud nos qui: ut qui interficiat tyrānum: prāmiū accipiat. **Et** necesse ē eādē hāc esse par / tem orationis quā quis etiam cū obliqui in omnibus similes sunt eorū casus absq; accentibus. **Et** qui quidem p quis infinito uel interrogati / uo accipitur: quis uero pro relatiuo unūq;. **Quomodo** ergo qualis & quantus: siue interrogatiua sint: siue infinita siue relatiua: quibus mutēt accentus: non sunt diuersae partes: sic neq; supradicta. **Sed** latius de eorum potestate cū de pronomine scribebamus tractauimus. hoc idē idest: qui quotiens subiungitur nomini: quomodo apud graecos ne / cesse est non solum ad nomē prāpositum: sed etiā ad id subiunctiuū alterum uerbū proferri: ut **Virū** cano qui uenit. **Sin** nominatiuo no / minatiuus adiungitur: ad eandē psonam uerba referūtur: ut homo uenit qui scripsit. **Sin** duo obliqui sunt ad aliam personā transitio si uerborū uel in se reciprocātur: ut hominem quem uitupero accuso: & memet quem uitupero accuso. **Sin** autem alter sit nominatiui: alter uero obliqui ad nominatiuū nō sit transitio uerbi ab alia persona ad aliam. **Ad** obliquum uero fit: ut homo uenit quē accuso: uel hominis qui uenit misereor. **Oīa** tamē quae in trāstitione sūt: possunt etiā in reci / procatione fieri: quō qui: & eius obliqui oēs ad nominatiuos omniū casualiū bene referunt: ut **Virgi.** qui scripsit: **Virg.** cuius scripta extāt **Virg.** cui gloria cōtingit: **Virgilius** quē laudāt: **Virgilius** quo docēte bene pficit. **Sic** ex cōtrario nominatiuo eius oēs aliorū casus bene adiu / gūtur: ut qui scripsit buco. **Virg.** poeta magnus fuit. qui scripsit aene. **Virgilii** sunt geor. qui scripsit aeneida: **Virgilio** gloria cōtingit. qui scri / psit aeneida: **Virgilium** laudo. qui scripsit aene. **Virgilii** uiuis memo / ria. qui scripsit aeneida: **Virgilio** florent studia. **Licet** autem & prāpo / sere hāc dicere. **Sciendum** tamen q; per eclipsim aliorū casualiū: hāc saepe inueniūtur relatiua: ut **Ter. i adria.** **Ita** tū discedo ab' illo ut qui se filiā neget darū: deest enī ab eo qui neget: & uenit cuius cā ē deest iste: & exigit cui debeo: & minatur quē timeo & floret quo ualeo. **In** oībus enī subaudiendus ē nominatiuus. **Nā** uocatiuū relatiua non habēt

Qualis quoq; & quātus & quot relatiua p defectiōē talis & tātus & tot frequenter inueniūtur: nec mix relatiuis positis: quā secūda cognitiōē significāt etiā antecedētia: uel redditua posse intelligi: licet nō sint dicta ut **Qualis** homerus fuit. **Vir. in. ii. aneid.** Millia quot magnis nunq; uenere micēnis. **Horatius i epodo.** Senem quidē omnes rideant adulterum nardo perunctum qualem nunq; perfectius meae laborauerunt manus: pro tali quali nunquam perfectius. **Et nota** figurā q; pro nominatiuo uel accusatiuo uel ablatiuis solum posuit nominatiuū. **Quomodo & Teren.** ut supradictum ē in andria. **Ita** tum discedo: ut qui se siliam neget daturū. **Horatius in. i. sermo.** Occurrunt animae quales neq; candidiores **Terra** tulit: pro tales animae quilibet cādidiores neq; terra tulit. **Relatiua** autē nisi sint posita: intelligi minime possunt nisi in demonstratiōe. tunc enim & sine relatiuis possumus redditua proferre: ut si ostendētes **Virgiliū** dicamus: talis fuit **Home.** uel **Thelea** demonstrantes dicamus: tantus fuit **Hercules** huic nomini. i. quis: qd ē interrogatiuū uel infinitum redditū qui relatiuū ut **Quis** scripsit bucolica: qui etiā georgica. **Hoc** tātū idē quis interrogatiuū pprio nomini adiūgitur cū uerbis substantiuis uel uocatiuis similitē uim habētibus & pnomē etiā redditū huic. **Quis** ē trypho uel qs nominat **Trypho** ego uel tu uel ille: uel ecōtrario cū pnomie adiūctū quis nomen desiderat sibi reddi. **Quis** est ille uel quis uocatur? **Achilles.** & manifestū est ex hoc quoq; q; quando nomini adiūgitur substantiā diffinitā in aliqua certa plona quārimus suppositi. **Hāc** eim solam ostendunt pronomina: quorum demonstratio sibi quoq; accidentia consignant: **Vnde** ad omne suppositum pertinet. **Quando** uero pronomibus iungitur quis substantiam quidem intelligimus: non etiam proprietatem qualitatis: quā nomine explanatur. **Et** est manifestum q; loco priorum nominum pronomina accipiuntur: cum ex eorum interrogatione propria intelliguntur. **Cum** enim dico quis es tu uel ille sine dubio de quibusdam finitis hoc dico substantiis in quibus etiam proprietates desidero scire. & cum a propriis quoque pronomina redditioes fiunt: ut quis est **Trypho.** ego uel ille **Cum** autem per se quis ponitur interrogatiuum: potest uerbo cuiusque adiungi: ut quis ambulat quis loquitur: quis legit. **Et** si pronomē redditur: non eget altera interrogatione. **Sin** uero nomen potius eget altera interrogatione propter multorum similitudinem nominum ut quis currit? **Ajax.** quis ajax? **Tellamonius** uel locrius. **Qui** uero dicit

Qualis homo uicit de hominis qualitate adiectiua dubitat: cum substantiam atq; actum cognouerit. Qui autem dicit: quis homo uicit: generalem quidem scit substantiam & qualitatem persona: . specialē autem desiderat: quæ proprio redditur nomini: ut quis homo uicit Pompeium? **Cæsar.** Cum uero dico quid est animal rationale mortale: spectem mihi uolo manifestari: id est hominem. quæ quæ uideatur esse communis hominum omnium: tamen est etiam propria ipsius speciei incorporalis. Qui uero interrogat qualiter homo uicit: de homine non dubitat: sed de modo actus & nomini quidem tam substantiua quæ uocatiua adiunguntur uerba. Pronomini uero tantum substantiua: quia in his quæ nominantur inest substantiuum: ut Trypho sū uel trypho uocor: non tamen substantiuus quæ sunt pronomina inest propria positio nominum: id est uerba uocatiua. Nemo enim dicit: Ego nominor: uel tu uocaris: uel ille nuncupatur. Ad pronomen referens uerba: quomodo Trypho nominor: uel Cicero uocaris Virgilius nuncupatur bene dicimus. Nec mirum diuersa potestatis uerba diuersis cōuenire cōstructionibus cum uolūtaria id est affectiua quoq; uidemus solere infinitis adiungi: ut uolo legere: cupio scire: studeo discere. Quæritur hic quæ obrem cum nominatiua interrogationes per nomina soleant fieri. nō etiam uerbales fiāt per uerba. Ad quod dicendum quod nominum quidem & substantiua & qualitates & quātitates & numeri & omnia substantiuus accidētia in his ipsis sunt speciebus nominum: substantiua: ut aliquis homo: qualitates ut bonus prudens. quātitates ut maximus paruus. Numeri ut multus paucus. Itaq; sunt nomina generalem significātia: uel substantiam uel qualitatem: uel quātitatem uel numerum: quæ necessario & infinita sūt. Quippe cum omnia suarum generaliter specierum cōprehēdāt i sese noīa. Vnde quidam ea & pronomina esse existimauerūt: quia generaliter pro omnibus aliis accipiūt: ut nominibus: quomodo & pronomina. Sed pronomina & finita uolunt esse & loco propriorum accipiuntur & substantiam solam sine qualitate significāt quātum i ipsa est uoce eorum: cum supra dicta generalia noīa penitus sint infinita cōfusione omniū specierū sub se positarū. Itaq; eis utimur ad spēales iterragationes substantiæ uel qualitatē uel quātitatis uel numeri. Substantiæ ut quis: qualitatē ut qualis: quātitatis ut quātus: numeri ut quot. Verba uero generalē substantiā uel qualitatem uel quātitatem uel numerum p se significare nō possunt. Ideoq; quæ admodū officio adiectiui fungūtur ad uerba ad significan

dum uerboꝝ qualitē uel quātitatem uel numerum uel tempus uel
 locum: sic etiam ad generales eorum it̄rogatiōes eadem accesserūt.
Quomodo igitur nominum substātiā quarentes quis dicimus. sic
 etiam uerbi actum uel passionem quarentes: quid agit: uel quid pati
 tur dicimus. **C**um enim deficiunt aduerbia loco eorum subcūt nomi
 na: ut **T**erētius in cunuchō: **Q**uid agitur statur. **Q**ualitatem uero cū
 quārimus: qualiter dicimus: uel quomodo: uel ut **H**orātius in secun
 do sermonum: **V**t nascidēni iuuit te cœna beati. **Q**uantitatem uero
 quantum. **N**umerum quoricens. **E**t notandum est q̄ nō solum aduer
 bia: sed etiam nomina loco aduerbiorum: ut dictum est posita frequē
 tissime inuenimus cū uerbis. **E**t quomodo supradicta generalia noīa
 sunt infinita uel it̄rogatiua uel relatiua uel redditīua. **S**ic aduerbia
 quoq; inueniūtur ut nomen infinitum quis & aliquis: sic & aduerbia
 aliquo & aliunde: & alicubi & aliqua. **N**omen it̄rogatiuū & relati
 uū qualis τοῖος καὶ ὅσος & quot πῶσοι καὶ ὅσοι. **S**imiliter aduerbiū ē
 it̄rogatiuum & relatiuum qualiter τοῖωσ καὶ ὁ τοῖωσ uel πῶσ καὶ
 ὁπῶσ. & quotiens ποσάκις καὶ ὁσάκις. **N**omē redditīuum talis & tot
 aduerbium taliter & totiens. **E**t quemadmodū it̄rogatiua nomīa
 generalem legem accentuum seruant: relatiua uero in fine acuntur.
Sed in contextu orationis preposita: ipsum quoq; acutum in grauē
 conuertūt: ut quis uel qui cuius cui qualis quantus: sic aduerbia qua
 liter. quoricens. **L**ucanus in primo: **Q**ualiter expressum uentis per nu
 bilā fulmen. **I**dem in eodem: **C**ursumq; furoris **T**eutonici quotiēs ro
 mam fortuna lacessit **H**ac iter est bellis. **H**oc idem localia & tem
 poralia seruant aduerbia quæ omnes generaliter species localium uel tem
 poralium tam aduerbiorum q̄ nominum sibi subiungunt. **Q**uæ uero
 tam it̄rogatiua sunt q̄ relatiua quattuor differentiās habentia: ad
 locum ut quo: in loco ubi: de loco unde: per locum qua. **H**æc enim
 quoq; relatiua quidem grauantur per omnes syllabas: quando præ
 ponuntur aliis dictionibus. quomodo & supradicta nomina: de qui
 bus in libro qui est de accentibus latius tractauimus. **N**ec mirum ta
 men aduerbia it̄rogatione uerborum poni: quæ in loco adiectiuo
 rum eis sunt. **Q**uomodo enim dico: bonus homo: celer equus: sapiēs
 uir. **S**ic dico bene uiuit: celeriter currit: sapienter disputat: cum & pro
 nomina quæ loco nominum sunt ad it̄rogationes nominatiuas so
 leant in loco nominum reddi: ut quis dixit **V**irgilius uel **H**omerus:
 uel ego uel tu ille. **E**t sciendū q̄ omnibus pene dictionibus possumus

interrogatiue uti: sed eisdem sufficienter respondetur nomine uel ad
uero uel confirmatiue: ut si interrogem. **H**omo est ille: &
respondetur homo est: uel legit ne uel non uel etiam: doces uel doce/
ris: & doceo doceor: uel non: uel etiam aduerbium confirmatiuum.
Supradictis uero nominibus uel aduerbis. quæ generaliter omnes
in se species comprehendunt: omnibus sibi speciebus subiectis bene
respondetur: ut si dicam quis est ille: potest ad hoc omnis substantia
species responderi: supposita interrogationi: ut homo equus coruus
piscis. **S**imiliter si dicam qualis omnes species qualitatis huiuscemo/
di interrogationi bene redduntur: ut bonus malus albus niger: & si/
milia. **S**imiliter quæ interrogantibus omnes species quantitatis ap/
tissime subiunguntur: ut longus breuis magnus paruus & similia. **N**u/
meri quoque omnes si interrogatiue proferantur. quot congrue referuntur:
ut quot homines tres decem mille & similia: **S**imiliter possessiuum
infinitum: cuius cuius cuium: ad omnes species possessiuorum pertinet
ut si dicam cuius est filia hæc. respondeas recte mea uel tua: uel illius
uel priameia uel euandria. **N**ec non etiam infinito cuius gentili: oport/
tune respondemus nominibus cunctis gentilibus: ut cuius est iste. **S**i
quis interroget perite: respondetur nostras uestras: uel græcus roma/
nus syrius & similia. **S**ic etiam aduerbiorum supradictorum ad om/
nes species sibi subiectas intendere possumus interrogationem: ut qua/
liter interroganti respondeo bene uel male uel cito uel tarde & similia
Quotiens uero interroganti: semel uel bis uel centies: & similia sub/
iicio. **S**ic etiam localia si interrogem quo respondeas huc uel illuc. **R**o/
mam uel militiam: domum uel in **I**talia. **S**i uero ubi hic uel illic: do/
mi uel militia: **R**omæ uel in **I**talia. **N**on solum enim aduerbia huius/
cemodi localibus interrogationibus: sed etiam omnia nomina locos
significantia licet subiicere. **A**d locos quidem præcedere quo. **I**n locis
uero ubi. **D**e locis uero unde. **P**er loca qua. **E**odem modo temporalia
inuenis: infinitum aliquando. **I**nterrogatiuum & infinitum & relati/
uum est quando ad quod omnia non solum aduerbia: sed nomina tem/
poralia bene respondemus: ut quando heri hodie cras ante decem di/
es: & similia. **A**ppellatiua quoque nomini infinito: quod est quis: solent
subiungi: sed magis generalia aut specialia: ut quis inuenit litteras
homo. **Q**uis utilis est aratro: bos. **Q**uis natat in mari: piscis. **S**ed ui/
detur hic quoque res indiuidua esse: cum de ipso generaliter animalis est
interrogatio. **S**imiliter si dicam: multis presentibus: quis est de no/
B. II

bis grammaticus: quis orator: quis medicus: & respondeatur ego qui
dem sum grammaticus tu orator ille medicus: loco priorum hi ac
cipiuntur nominum: cum de propria uniuscuiusque persona quam ip
sa habet grammatica uel rhetorica uel medicina respondetur: **In diffi**
nitionibus quoque solet ad interrogationes omnium rerum quae diffi
niri possunt neutrum substantiuum praeponi: & multa appellatiua
differentiam nomina ad id refert: ut quid est animal substantia ani
mata sensibilis: & per conuersionem: **Quid est substantia animata sen**
sibilis: animal. **Quid est homo: animal rationale mortale.** **Et per con**
uersionem. **Quid est animal rationale mortale: homo.** **Idem licet fa**
cere per omnes definitiones: quibus quantum ad generales & speciales
formas rerum quae in mente diuina intelligibiliter constiterunt atque
in corpora prodirent, haec quoque propria possunt esse: ex quibus gene
ra & species id est naturae rerum demonstrantur. **Est praeterea notan**
dum quod tam nomina infinita quam aduerbia singularem habent pronun
ciationem colligentem uniuersaliter numerorum: de quibus loqui
mur geminantur apud Latinos: uel assumunt cunctae: ut quisquis uel
quicumque qualisqualis & qualiscumque quantumquantum quantumcumque
Terentius in adelphis. **Tu quantumquantus es nihil nisi sapientia es:**
pro quantumcumque. **Quotquot & quotecumque.** **Horatius in secundo ser**
monum. **Viueret uertunus quotquot sunt natus iniquis.** **Ut & ut**
cumque. **Terentius in phormione.** **Ut haec sunt.** **Ubiubi & ubicumque.**
Undeunde & undecumque. **Quaquae & quacumque:** **Inter aliquis & ul**
lus: & alicubi & usque & aliquando & unquam hoc interest: quod aliquis: & ali
cubi: & aliquando absolute proferuntur ut aliquis uenit ad me. **Simi**
liter & alicubi fuimus: id est in aliquo loco. **Et aliquando contingit. id est**
in aliquo tempore. **Sin autem dicam ullus pendat ex infinito omnium**
numero: necesse est enim ullus omnium intelligere: & cunctos posse
numeros ad hoc referri: nec incongrue diminutiuum esse unius dici
tur. **Et uidetur hoc ad aliquid esse quomodo summus & imus: & pri**
mus & ultimus: ad omnia dicuntur tam locis quam temporibus: uel ordi
nibus subiecta uel superposita. **Similiter usque ad omnia loca refertur.**
& unquam ad omnia tempora. **Et sciendum quod composita quoque eorum**
abnegatiua sunt omnium generaliter: quae per ea possunt significari:
& nullus omnium deorum uel hominum: uel eorum quae sunt: id est
quae cadunt sub nomine. **Similiter nusquam omnium locorum est abne**
gatiuum: ut nunquam omnium temporum. **Eadem habet differentiã**

ad simplicia infinita: illa quæ componuntur ex eis geminatis: uel quæ
assumunt cuncta: ut quis infinitum. Ad unum per se intelligendum
pertinet. **Horatius in secundo sermonum.** Et leporum auulsos: ut mul
to suauius armos. quam si cum lumbis: quos edat pro aliquis. Quisquis
uero & quicumque ad uniuersos confuse dicitur. Similiter & quot certum
deiderat numerum. Quotquot uero & quocumque ad uniuersos con
fuse dicitur. Et quis quidem simplex potest & infinitum & interroga
tiuum esse. Compositum uero ab eo aliquis: tantummodo infinitum
Similiter aduerbia quo ubi unde qua & quando possunt & interrogatiua
& relatiua & infinita esse. **Virgilius in decimo.** Aspera quis natura lo
ci dimittere quando Suasit equos. quando pro aliquando. Aliquo ue
ro & alicubi & alicunde & aliqua & aliquando: sine dubio infinita sunt
tantum. Et quis uero. quod est substantiæ infinitum: pro qualis & pro
quantus inuenitur. Qualis uero & quantus pro quis non. **Virgilius**
in quarto aeneidos. Quis nouus hic nostris successit sedibus hospes:
quis pro qualis. **Idem in sexto.** Qui iuuenes quantas ostendant aspi
ce uires: qui pro quales. Similiter qui aduerbium quod est a nomine
substantiuo: quis pro qualiter accipitur. Qualiter uero pro qui: cuius
propria significatio est propter quid non accipitur. **Terentius in an
dria.** Quis tibi uideor: miser atque atque ego: quis pro qualis dixit. **Idem**
in phormione. Quot me centes homines iam uerberasse usque ad necem
hospites: tu ciues: quo magis noui tanto sapius: quo pro quanto. **Idem**
in eunuchio. Qui istuc: qui pro quomodo. **Idem in andria.** Qui: quia
te noui: qui idest propter quid. Et hoc tamen & alia quoque omnia ad
uerbia interrogatiua ad multas tendunt species interrogationum: quo
modo & supradicta localia & temporalia. Et sunt eadem & relatiua:
ut cur quia $\Delta\iota\alpha\ \tau\iota\ \kappa\alpha\iota\ \Delta\iota\omicron\tau\iota$. **Horatius in primo carminum interrogati
ue.** Cur apricum oderit campum: Idem in eodem relatiue. Et altis ur
bibus ultima steterit causa: cur perirent funditus. **Cur $\Delta\iota\omicron\tau\iota$.** **Idem in**
eodem. Heu miserabiles decantas elegos: cur tibi iunior læsa prænite
at fide. **Cur $\Delta\iota\alpha\tau\iota$:** Quia similiter **Virgilius in quinto interrogatiue.**
Heu quia nam tanti cinxerunt æthera nymphi: Quia $\Delta\iota\alpha\tau\iota$. **Terenti
us uero in adelphis:** Quia præter speciem euenit: relatiue dixit $\Delta\iota\omicron\tau\iota$.
Omnes enim species causarum eis respondentur: quomodo illis om
nes species localium uel temporalium aduerbiorum uel nominum.
Quæ uero non ad diuersas pertinet species aduerbia interrogatiua esse
non possunt. ut hortandi eia: uocandi heus: respondendi hem: & similia.

Inuenitur tamen quisque pro quocumque: qualisque pro qualiscumque. Si-
 militer aduerbia quoque pro quocumque quaque pro quacumque qualis
 pro qualiscumque quandoque pro quocumque: **Virgilius in septimo.**
Quod matres audite ubiqueque latina: pro quacumque. potest tamen hic &
 ubi pro ubicumque accipi. Quorsum quoque ex quo & uersum composi-
 tum tam interrogatiuum quam relatiuum & infinitum esse potest omnium
 localium ad regionem aliquam uergeri demonstratiuum: ut si interro-
 gem: Quorsum uadis: bene redditur horsum istorsum sursum deorsum
 dextrorsum sinistrorsum: orientem uersus occidentem uersus &
 similia. Idem & relatiuum est cum grauatur: ut si dicam quorsum ille
 ierat: & ego iui. Et infinitum: quorsum ille uadit & tu uade. Quod quoque
 & infinitum & interrogatiuum: & relatiuum est. accipitur enim pro
 quousque & pro quando: quod triplicem habet significationem ut ostē-
 dimus. **Terentius in phormione** Quid semen quo ad expectatis ue-
 strum. Interrogatiue dixit: Idem relatiuum est: ut quoad iussisti pa-
 rui. Infinitum: ut quoadlibet scribo. Similiter quousque ad quod tem-
 pus: uel usque ad quem locum: & interrogatiuum & relatiuum & infi-
 nitum potest esse: Interrogatiuum ut **Cicero in primo inuentionum.**
 Quousque tandem abutere **Caeciliana** patientia nostra: Relatiuum ut quo-
 usque usum est doctori didici. Infinitum ut quousque uideatur tibi ue-
 nio. Et localia quidem aduerbia pro temporalibus frequentissime ponunt
 auctores. Temporalia uero pro localibus nunquam. **Virgilius in quin-
 to.** Hic patris aeneae suspensam blanda uicissim Gaudia pertentant
 mentem. hic pro tunc: Idem in secundo aeneae. Inde thoro pater aeneas
 sic orsus ab alto. Inde pro postea & deinde.

De his quae possunt accipi loco articulorum.

Quoniam de his quae loco articulorum accipi possunt apud
 Latinos in supradictis ostendimus: & de generaliter infini-
 tis uel relatiuis uel interrogatiuis nominibus: quae relatio-
 nis causa Stoici inter articulos ponere solebant. Et de aduer-
 biis quae uel ex eis nascuntur: uel eorum diuersas sequuntur signifi-
 cationes: consequens esse existimo. De pronominum quoque constructio-
 ne differere. Articuli enim nominibus in oratione accipiuntur. Ea ue-
 ro pro nominibus neque apud Graecos: tamen pronomina demonstrati-
 ua: quippe praesentes ostendentia personas quae in prima sunt cogni-

tionem articuloꝝ capatia esse possunt prepositiuoꝝ: quibus lati/
nitas caret: sicut docuimus. **E**t manifestum est q̄ ideo & casus recipi/
unt pronomina: ut pro toto nomine subeant: idest pro omnibus eius
casibus: personarumq; omnium discretiua sunt: ut quod deest nomi/
ni: idest personarum discretio: ea loco illorum prolata compleant: &
nominis quidem habent casus: uerbi uero personas. **I**taq; undiq; de/
clinantur duas generales declinationes a substantia: unam nominis
alteram uerbi. **N**ec per confusionem: sed per aptissimam partitionem
Terminationem enim iniecerunt casualem declinationem: principio ue/
ro personarum diuisionem. **E**st enim planū q̄ si in eadem parte dua
fieret declinationes cōtingebat casus mutationem impedimento fieri per
sonarum discretioni. **E**t e contra personarum transitiōe corrupit casu
um proprietatem: quare casum quidem discernēs efficit mei mihi me
personam uero mei tui sui: personam uero & casum: me tibi se: & in
omnibus diffinitum est supradictis idest personis & casibus: i quibus
etiam numeri manifestantur propter distributionem: quæ i utraq; par
tem eorum discessit idest p̄cipium & finem. utraq; tamē declinatio
tam casuum q̄ personarum ad p̄prias partes absistēs idest ad nomē
& uerbum sine utebatur: ut bonus bona bonam: boni bonæ boni: scri/
bo scribis scribit. **N**on arbitror necessarium esse si quis quærat quare
autem i pronome nō cōcedebatur personis magis terminatio quem
admodum i uerbis quā p̄cipium: quia oportebat semel uni cōcede/
re parti finem: & sic est dicē dum rationabiliter casuali quippe cū pri/
us est nomē uerbo: quemadmodū ostēdimus. & manifestū est q̄ eius
p̄prietas idest casus iure obtineat finem. **P**raterea pronome est q̄ p̄
nomine accipitur: & imitatur nomē: & certum quidem accidēs ē eius
significationi: idest substantiæ quæ inascitur persona: & si terminatio
optinet maxime partes orationis. **F**inis autem pronominis casus est
Optinebit ergo p̄ finem ut p̄nomen uocet: quippe quo imitat̄ nomi/
nis p̄prietatem idest casū: quāuis etiā uerbi subit p̄prietas. i. p̄sona Et
oportere iudico atēquā de sigilloꝝ cōstructione p̄nominū dicā differe
de eorū p̄prietatibus ex quibus manifestū tradēdæ fiat documētū cō/
structionis. **Q**uoniā igit̄ prædictū ē de præcipua & singulari demōstra
tiōe p̄nois: quæ fit in utraq; pte i p̄cipio p̄sonarū i fine casuum: de cæ/
teris uideamus. **A**pud grecos alia sūt demōstratiuoꝝ absoluta p̄no/
minū: alia discretiua. **A**bsoluta dicunt̄ quæ nō egēt alterius adiūctiōe
p̄sonarū: q̄ ἑγκλιτικά. i. inclatiua ap̄d illos sūt ut ὁ δικός μου ὁ υἱός σου

Discretiua sunt quæ egēt adiunctiōe aliarū personarum: quæ ὁμοῦ τὸ
νόου μενὰ uocāt: ut ἐμοῦ κατὴν ὑποθέσαντος οὐδὲν τὰ. **N**ecessè ē enī aliā
iferre psonā: quomodo ī cōparatiuis noibus: necessè ē de ea alias fieri p
sonas. **A**bsoluta uero eorū idest positiua p se pferunt. **A**puđ nos autē
pnoia eadē & absoluta & discretiua sunt. **A**bsolute ut uidet me: uel
discretiue uidet te uel me illum autem non. **N**ominatiuus tamen pri
mæ uel secundæ personæ pronominum si uerbo iungatur: quia uerbū
per se absolutam magis personam significat: plerunq; discretiuis est
ut ego dico ille autem non. **A**ccidit pronomini relatio in tertiā perso
na: per quā prædicta nomia per recordationē pnomīnātur: idest per
pnomē significantur: ut iuppiter postq; troas & **H**ectora nauibus ap
pultit: ipse reiecit oculos claros. **E**t sciendū q; demonstratiua pnoia nō
aliquorū prædictorū loco nominū quō relatiua. sed eorū quæ pferri de
mōstratiue nō possunt accipiunt. **R**elatiua uero prædictorū quidē lo
co nominū: sed quæ iterū accipi nō possunt. **S**i quis enim p ipse reiecit
oculos claros ponat iterū: **I**uppiter. **N**on colligit duas orationes ad lo
uē. sed quasi principiū alterius facit orationis. **P**otest autem p prium
nomen & ad diuerſas pferri psonas: ut si dicam. **A**iax uenit ad troiā.
Aiax fortiter pugnauit cum troianis: uel cōtra troianos. **D**ubiū est an
de eadem dicam psona: cum duo eiusdē nominis fuerint. ad quos su
prædicti actus p̄tinere possunt. **S**in autē dicam. **A**iax uenit ad **T**roiā
Idem fortiter pugnauit contra troianos: de una intelligo persona. **I**n
omnibus igitur relatiuis pronomīnibus una eademq; est oratio ex su
prædicto nomine pendens. **L**icet autem pro relatiuis pnomīnibus no
mina ponere: & orationem mutare ut **I**uppiter tonat. **I**uppiter fulmi
nat. **H**æc enim omnes orationes singulæ per se possunt pferri & inui
cem conuerso ordine præpostere dici: **C**um non ad priorem refertur
secunda: quod facit pronomē relatiuum: quod ad prædictum nomē
refertur. **Q**uotiens uero ille uel hic non ostendendum aliquid ante
oculos referunt: oportet intelligere: q; eorum demonstratio ad intel
lectum refertur. **I**taque quædam sunt oculorum demonstratiua: ut
ego & tu: quædam & oculorum & intellectus: oculorum: ut hic uir.
Hic est tibi quē p̄mitti sapius audis. **I**ntellectus: ut **H**ic pietatis ho
nos: sic nos ī scepra reponis. **P**ræterea sola pronomina diuersis uoci
bus: diuersas faciunt tertias personas: cum uerba una uoce ad plures
psonas p̄tineant tertias. **D**icimus enī scribit **P**robis aut **S**eruius: uel
quicūq; potest hunc actū suscipere: nō tamē hoc etiā in pronomīnibus.

Nam relatiua quidem sunt ipse uel is uel sui : quod primitiuum est .
Demonstratiua uero hic iste & ille. Sed interest q̄ ille spacio longiore
intelligitur: iste uero propinquiore. hic autem nō solum de praesente:
uerum etiā de absente possumus dicere ad intellectū referentes demō-
strationem: ut praedictum est: ut **Hoc** regnum dea gentibus esse. **Vir-**
gilius in primo: Ad absentē carthaginē rettulit demōstrationem. **Iste**
uero plerūq; ad oculorum demōstrationem profertur: **Ut Vir. in se-**
xto. Non hae ista sibi tempus spectacula poscit. Inueniuntur tam en
hoc de absentibus protulisse auctores: uel de his quae cerni nō possūt
ut supradictū est. **Virgilius in undecimo.** Sed nunc est omnia quādo
Iste animus supra **Terentius in adelphis.** **Iste** tuus ipse sentiet poste-
rius: cum de absente aschino dicat: **Ille** quoque cum etiam relati-
uum tam de absente quam de praesente potest accipi: ut sic **Iuppiter**
ille monebat: & **Tu** ne ille aeneas: & **Ille** ego qui quondam gracili mo-
dulatus auena **Carmen:** Licet tamen per figuram conuersionis: id est
κατὰ ἀπὸς ὀφρον absentis quasi praesentis loquendo uti secunda per-
sona: ut **Luuenalis in secundo.** **Tu** ne duos una saeuissima uipera coc-
na: **Tu** ne duos: Quomodo tamen apud graecos additus in quibus-
dam pronomibus ad uim significationis intendendam: ut ἐκαίνοσι
δύτροσι δάι: sic etiam apud nos met pre te ce additae intendunt signi-
ficationem: ut egomet tute meapte nostrapte huiusce: de quibus cum
de pronomine tractabamus latius diximus. **Diffiniuntur** autem per
sonae pronominum non solum demonstratione: quae praesentium
cognitionem sub oculis ostendit: sed etiam relatione: quae absentium
recognitionem habet. **Itaque** bene dicebat **Aristarchus** coniuga esse
personis pronomina cum similiter & coniuncte per omnes personas
diffiniuntur uel demonstratione uel relatione. **Verba** uero inconiuga
cum in prima quidem & secunda persona finiuntur. **In** tertia uero nō
nisi praecipuum sit ad quem unum pertinens actus: ut fulminat &
tonat de **Ioue** solo intelligimus: non q̄ uerbum tertiae personae finitū
est: sed quod is quis eius significationem agit: proprium habet hunc
actum. **Manifestum** est igitur quod ideo diuersae sunt pronominis
positiones in tertia persona: ne una uoce diuersae significetur personae
Cōsequatur eim ut ipsae quoq; infinitae essent: quō in uerbis tertiae
personae quod cōtrarium erat pprietati pronomini. **Quippe** cū una
dictio plura significat infinitatis causa sit hoc. **Præterea** aliae quidē par-
tes casuales a nominatiuo genitiuū: & ceteros casus ad consequentiā

nominatiui solēt perficere. **P**roportionalia uero pronomina idest ego tui
mei sui tibi sibi. **P**ositiva magis per singulos casus declinantur cū nō
potest ego secundum rationem casualium mei genitiuum adhibere:
neq; tamē mei genitiuus mihi & me oportune asciscit: **N**umeris quo
que positue communitas ego mei nos itū tui uos: **N**ullus enim ge
nitiuus qui non ex nominatiuo sit cōuenienter declinatus: potest nu
merum pluralem nominatiuo consequentē exhibere. **D**clinatus enī
a nominatiuo congrue huic declinat tam sequentes casus q̄ numeros
Itaq; & ἑτερόλιπα idest diuersiclinia: necessario consequitur aliquis
nominatiuus aptus genitiuo: ex quo reliquæ figurationes tam nume
ros: q̄ casuum reddantur: ut iter itineris genitiuus fecit itineri & itine
ra: & ex hoc quoq; nominatiuus iter necessario accipitur. **S**imiliter
precis & uicis & frugis & lateris: qui sunt genitiui: faciūt datinos pre
ci & uici & frugi & lateri: & preces & uices & fruges & lateres. **Q**ua
propter oportune inerūt nominatiui supradictis nominibus & prex
& uix & frux uel frugis & later. **E**rgo genitiuus mei non declinatus:
sed positue factus cōsequentiā tam casuum q̄ numerorum recusauit.
Ille autem & iste & similia cum genitiuum a nominatiuo habent de
clinatum habuerunt etiam reliquos casus & numeros consequentes.
Sed forte quarat aliquis cur consequentiam euitauerunt pronomina
& cur non nomina. **N**ominum positio inuenta est ad significatiōē
qualitatum uel communitatum uel proprietatum: quæ sunt innumerabi
les: ut homo: **P**lato. **E**t quoniam neq; demonstratiōē: quibus habēt
ea neq; relationem finiuntur personæ pronominum innumerabiles in
eis. i. nominibus positio fiebat: & singulorum figuratio nominum sin
gulis reddat suppositorum suam qualitatem: quare non mediocriter
disturbant qualitatis significatiōem: cum in unā concidant uocem
nominum positiones tam in propriis q̄ in appellatiuis. inde caruit di
finitione persona ea quæ in nomine ipso intelligitur: nec mirum cum
propria quoque nomina quāuis ideo ponantur ut unumquemque ab
aliis omnibus discernant: **I**ncerta sunt tamen: cum non possint om
nes eius qualitates quæ illū separant ab aliis omnibus ostēdere absq;
demonstratiōis auxilio: quæ fit per pronomē. **Q**uāuis enī sciamus q̄
poeta fuit **V**ir. & filius **M**arōis cernētes eū si posset fieri: nesciebamus
eius ēē hoc nomē nisi si quis nobis eū demonstrās dixisset: hic ē **V**irg.
ppter quod p singulas figuratiōes seperatus nominatiuus exigebat obli
quos casus cōgruos proprietati suæ: ne fieret incerta significatiō tam

confusa. Idem etiam genera necessario subeunt: ut cum qualitate si-
gnificationis discernant etiam genus. Inde inuenta: sunt etiam adiecti-
ua: positiones: ut consequentia nominibus communibus uel propriis
cōpleantur: ut equo albus uel fortis. Platoni uero sapiens uel bonus
adiicitur. Marci graduius: & multa alia quae possunt accidere. Vn-
de etiam cōpositiones sunt inuētā: ut beneficus maleficus omnipotēs
quae ex accidentibus cōficiantur: quae sunt qualitatis uel quātitatis
Pronomina uero ea quae ad nihil aliud aspiciunt per demonstratiōē
nisi ad propriam aliquam substantiā: & ad ei accedētes qualitates: quae
possunt oculis cōspici: ut album uel nigrū: longū uel breue: uoce autē
ipsa pronominis non manifestantur nisi substantiā. iure plurimas re-
cusauerunt uocū figurationes: quippe cum singulae earū per singulos
casus pro omnibus accipiuntur nominibus. In oibus enim rebus sub-
stantiā quidē singulae sunt. qualitates uero multae: quae noīe possunt
intelligi. Quod si uerum est naturaliter abstinet ab eis nominum con-
sequēs declinatio: ne cū pro omnibus accipiātur nominibus uni eorū
terminationi succedant: & cū unicam ad oīa quae sunt habeāt signifi-
cationē: & una uoce generali proprietates omnium demōstrēt: unicā
habuerūt etiam uocis declinationem ut singulas uariet per sonatū &
casuum prolationes: nulli obnoxia regulā q̄ in unicis nec locum ha-
bere uocibus poterat. Manifestum est autem quod & prima & secun-
da persona quibus sola est demonstratio singulas habent uoces. Itaq;
genera quoque omnia non abscessa propriis terminationibus: sed per
eundem finem cōgruam habuerunt positionem. Quippe cum per ea
demonstratio substantiam per se significat absque discretione generū.
Ille autem & ipse & hic & iste & is: quia in diuersis tertis poterāt esse
personis absentibus uel praesentibus: uel longe uel iuxta positis diffi-
nitionis causa manifestāda: etiam genus cū sequēti declinatiōe acce-
perūt: Quēadmodum noīa: sic etiā pnoīa per singulos casus similiter
cum uerbis cōstruuntur: noīatiuis quidē intrāsiue: obliquis uero trā-
siue uerba cōiunguntur: ut Theotistus uel iste currit: Theotisti uel
istius misereor: Theotisto uel isti praebes: Theotistum uel istū uideo:
Ablatiuus etiam ceteros obliquos sequitur. Theotisto uel isto gau-
deo. Nam uocatiuus quoque intransitiue secundis adiungitur uerbo-
rum personis: cum proprius sit naturaliter secundae personae: ut The-
otiste uel tu noster doctor legis: uel lege: Virgili. in. x. Vigilas ne deū
genus aenea: uigila. Obliqui tamen constructionem uerbo: quae sit

Intrāsitiue cum nominatiuis accipiunt transitīue nisi sint uerba abso-
luta: ut **Theotistus** uel **iste** uiuit: **Spirat** **floret** **uiget** & similia. **Ea** cū
nō egēt obliquorum adiunctiōe: id est transitīōe in alias personas af-
fectus tamen singulorū ostēdētibus uerbis: ut **docco** **istum**: uel **Theo-**
tistus **docet** **Priscianum**: **Ego** **doceor** **ab isto**: **tu** **doceris** **ab illo** :

De impersonalibus quæ semper obliquis iunguntur.
Sciendum autem quod impersonalia siue transitīue siue intrā-
sitiue proferantur obliquis casibus iunguntur: nisi per dese-
ctionē proferantur. Intransitiue ut **curritur** **a me**: **pro curro** :
uel **statu** **ab te** **pro stas**: & **sedetur** **a illo**: **pro sedet** **ille**. quī **i cis** quoq;
potest ipsa res intelligi uoce passiua: ut **curritur** **cursum** & **bellatur** **bel-**
lum. Vnde etiā si nō addatur a quo potest tamen sensū cōplere ipsius
rei quæ agit. **Vir. in. vii.** **Certatur** **cōminus** **armis**. **Ter. in eunu.** **Quid**
agitur: **statu**. **Transitiue** ut **miseret** **me** **tui** **pudet** **te** **mei** **pœnitet** **illū**
sui. **Mei** **autē** & **tui** & **sui** genitiuos, hic intelligimus primitiuos: qui qui-
dem etiā possessiuorū sunt genitiui. **Nec** mirum eandē uocē mutatio-
ne significationis ad aliam speciem trāsire cū soleat diuersa significatio
easde uoces etiam ad alias partes transfere: ut **noīa** in aduerbia. **Sub-**
lime **uolār**: **p sublimiter**. **Sole** **recens** **ortō**: **p recenter**. **Et cōtra** aduer-
bia in **noīa**: ut **spōte** **sua**: & **mane** **nouū**: & **participia** in **noīa**: ut **amās**
δ ερως **δ** **σοφός** **δ** **δοτός** **δ** **επιστήμων** **factum** **το εργον**. **Ca-**
rent **eīm** **tempora** in his significationibus. **Igitur** nō uoces magis ua-
lēt in partitione dictionū q̄ earū significationes.

De pronomibus loco nominū positis.
Ioco nominū pronomia ponuntur nō ut quidā existimāt pro-
pter nominū ignorantia: quæ eīm ignorantia ē nominū ut
dicat **Aeneas** **ad Didonē**. **Ego** **te** quæ plurima **fando** **Enu-**
merare **uales**. **Sed** manifestum est qd̄ quia non possunt **noīa** in prima
& in secunda esse persona: ut ostendimus. **At** dicit aliquis quid igitur
num etiā ignoratis nominibus dicimus: **ego** & **tu** ? ad quem respō-
dendum est quod ex accidente hoc fit: id est demonstratiōe propria
qualitatis: cum similiter etiam cognita nomina pronominalē sæ-
pe exigunt demonstratiōem: non minus tamen sic quoque loco: eo-
rum accipiuntur: **Vi** enim proprium nomen intelligitur per prono-
men non dico uocis nomen: sed quod ex ea ostenditur: id est propria
qualitas suppositi: in qua sunt propria nomina. **Quamobrem** ad

nihil utile pertinent pronomina si careant personis ostendentis: & eius quæ ostenditur. Itaque cum scribuntur per se pronomina nimirum infinita sunt: scilicet cum a sua materia excidunt: id est demonstratione propriae qualitatis: unde rationabiliter qui sibi inuicem scribunt solent nomina propria præponere: sine quibus perfectio orationis non constaret: cum ponatur pronomina tam primæ quam secundæ personæ propter accidentes actus tam scribenti quam illi ad quem scribitur: præpositis nominibus propriis. ut **Cicero bruto. vi.** ad ea demonstrationes faciunt pronomina. Si enim ponatur **Ego tibi dudum scripsi: ostendi per pronomem ego nominis præpositum nominatiuum. per tibi autem datiuum secundæ personæ: qui loco datiuus nominis præpositi accipitur. Nec dubium est quod sublatiis nominibus antepositis. etiam pronomina infinita sunt. Est autem causa propter quam nomina non possunt accipi in prima & in secunda persona: quam superius quoque diximus: uel quod substantiæ & qualitates generales & communes & speciales & indiuiduæ in quibus sunt nomina: non habent certam discretionem personarum: ut puta omnis homo & substantia potest dici: & animal & homo: & nominari **Plato uel Cicero:** uel quod ex propriis nominibus potest imponi uni alicui ex omnibus. Prima autem persona ad nullum pertinet nisi ad ipsam qui loquitur. Nec secunda: nisi ad eum in quem intenditur sermo: uel propter hoc: uel etiam propter illud: quod non ipsi nobis imponimus nomina: quod est suum primæ personæ. Nec ad eos qui nascuntur intendentes sermonem: quod est secundæ personæ: eorum positionem: id est nominationem facimus. Necessæ ergo in tertiam personam concedere nomina per omnes casus absque uocatiuo qui primus transfert positionem a tertia persona in secundam: propterea quod per eum fit demonstratio præsens: eius in quem facta sit positio nominis. Illud quod manifestum est: quod a nobis uerba facientes: id est proferentes ad alias personas: debemus ea intendere: & apparet quod non licet nominibus uti: quod tertiarum sunt ea personarum: sed ratio exigit a prima ad secundam fieri uerba. Quam obrem subierunt pronomina hoc quod non poterat nomen completia. Cum dicimus ego tibi scripsi. Prædicta est autem causa quapropter pronomem unum pro omnibus accipitur nominibus: id est quod demonstrationem uel relationem habet alicuius certæ substantiæ quæ omnibus propriis nominibus una eademque uoce significanda est. Nemo tamen putet quod nihil usus habent tertiæ pronomina**

personæ cum nomina in eam possunt personam accipi: & dicat si pos-
sint in prima & in secunda inueniri nomina persona. fortassis nec ex-
cogitarentur pronomina. Nam possumus ad hoc dicere q̄ pronomi-
na semel nominum loco nata: ex accidente habuerunt etiam demon-
strationem. Sub oculis enim omnes eorum personæ plerunque cer-
nuntur: Itaque præcipuum habuerunt accidens: id est demonstratio-
nem quæ profecta per coniunctionem primæ & secundæ personæ: per-
uenit etiam ad tertiam: quare excogitata sunt pronomina in tertia per-
sona. Non igitur q̄ non habet tertias personas nomen: ideo excogita-
ta sunt pronomina. Sed quoniam expertus est demonstratio: quæ est
in pronomibus. Itaque inest utrunq; in illo **Virgilio**: **Hic** augustus
& omnis **Iuli** progenies: satis necessariū. Quia enim cernitur **Augu-**
stus demonstratione usus est per pronomen quæ nomine fieri non po-
terat hic. **Ut** autem qualitatem quoq; propriam ostēderet personæ quā
demonstraret addidit **Augustus**. **His** itaque se habētib; certum est:
quod si dicam **Priscianus** scribo & his similia: sine dubio incongrue
dico. **Nec** propter aliud quid: nisi propter personarum inconsequentiā
Tertiam enim personæ est nomen: uerbum uero primæ. **Est** igitur con-
sequens quod in duabus tertiis profertur: ut **Priscianus** scribit non ta-
men omnino ubique hoc obseruamus. Quæ enim substantiam signifi-
cant uerba uel nominationem asciscūt aptissime nomina & in prima
& in secunda persona: quod nō est in aliis cōsequēs: ut **Sum** pius **æneas**
Cicero nominor & his similia. quibus enim græcorum auctores inueni-
antur licentia solita utentes. & in aliis quoq; uerbis primæ & secundæ
personæ cōiūgētes nomina: ut **Homerus** μήκέτ'πει τόδ'υσ'ή κέρηώ
μοισιν επείη. **Euripides** in hecuba. ἡ κωνεκρῶν κενοῖ ἄντα κεί σκοτόν
πύλασ λιπῶν ἰν'ἀδης χωρί σῶκισαι θεῶν πολυδάροσ. **Idem** in bac-
chi. g. in quibus oibus deest ego. **Nostri** quoq;: ut **Iuuenia**. i. iiii. **Nā**
cū his cōiūgia mihi pmissus habebis **Euādæ** uenies titynthius **Haud**
minor illo **Hospes**. deest enī tu. **Supradictis** uero: id est substantiis &
sine pronome bene omnes adiungūtur personæ: & uocatiuis uerbis. Cū
cū ipsa uerba per se substantiā uniuscuiusq; ppriā colligant. uel sub-
stantiæ nominationem necessario relictis pronomibus: quæ ipsa quo-
que solā substantiam quātū ad uocē significāt: ad nomina se applicāt: quæ
propriam qualitatem demonstrāt: seu generalem seu specialem: ut ho-
mo sum: **Apollonius** uocor: unde ego sum: uel ego uocor per se ne-
mo dico: cum duplicata substantiæ demonstratio sine qualitate nil

cum uerbo: ut quid est amans: qui amat: quid est nascens qui nascitur
Et loco uerbi participium cum uerbo substantiuo: ut pransus sum p
prandi: meritus sum pro merui. **E**t nota quod cum & nomē: ut supra
diximus: & uerbum ubstantiuum inuicem: hoc cum participio posi
tum loco uerbi: illud cum uerbo loco participii fungitur: ad omnes p
sonas p nominum refertur. **E**go sum qui scripsit: tu es qui scripsisti ille
est qui scripsit. **Q**uomodo autem pronomibus uocatiua uerba non
adiunguntur: sic nec participiis quippe ad nominationem pertinentia
Substantiua uero aptissime adiunguntur cum actus & passionis esse
tiam cum participiis significant: ut amatus sum: amatus es: amatus
est. **D**einde dicendum est de constructione pronominum aduerbia. **O**b
liqui casus pronominum omnimodo ad uerba referunt: quomodo &
nominū: ut illius misereor: illi noceo: illum accuso: illo nitor. **E**x qua
constructione intelligitur qualis nascitur affectus personae: sed nō re
ciprocatur quod dicimus. **N**ō enim omnia uerba obliquos desiderāt
casus nominum uel pronominum: quomodo omnes obliqui casus
uerba desiderant: quoniam quaedam ex his perfecta sunt & absoluta
quaedam defectiua: ut si dicat: ambulat homo uiuit currit sedet: & si
mili. quae sunt absoluta non egent obliquis casibus. **S**i dicam. **A**c
cusat uidet: in simulatur imperfecta sunt: & egēt obliquorum casuum
adiunctione ad perfectionem sensus: sed de his oportunius separatim
cum de uerbi cōstructione tractabimus dicetur. **Q**uidem tamen puta
uerunt perfectiorem uerborum constructionem esse: si pronomina af
sumant: ut ego scripsi tibi: & similia. cuius approbationem dicunt esse
eam q̄ cum diam: ego quidem affui: tu uero non si tollas pronomē in
congrua uel in cognita crit locutio. **S**ed hoc facit maxime coniunctio
quidem. **I**taque ego non arbitror quod dicunt uerum esse generaliter
Non enim omnino egēt pronomibus uerba: idque affirmatur non
ex poetica solum cōstructione: cui licet & deficere & abundare. sed ex
communi elocutione doctorum: & maxime a scriptorum constructi
one: qui sine metris scribentes perspicaciter magis ea utuntur: & ex ui
spis orationis solent: **Q**uod necessarium est apponere. **C**um mani
festum est de obliquorum constructione: **S**ciendum quod insunt in
quibusdam partibus orationis etiam aliarum partium intellectus: ut
si dicam. **A**jax. intelligo hominem: & unum per numerum singu
larem si dicam: **A**nchisiades: intelligo genitiuum singularem
primitiui: & filius cum nominatiuo singulari. **S**i dicam diuinitus

intelligo nomen: cum ex præpositione id est ex diis. **S**i dicam fortior i
telligo magis: & positium primitiui: id est fortis. **I**nnumerabilis est enī
huiusmodi exemplorum copia: nec est dicendum quod si dicam.
Anchisiades deest & debet ei addi filius: & si addatur poetica est licē
tia: quomodo & præpositiones solēt & minuere: ut **T**erētius i andria
Ad te aduenio spē salutē auxilium expetens. **V**irgilius in primo anei
dos. **S**celere ante alios immanior omnes **A**n̄te enim cū comparatiuo
positum auctorem auctori addit. **T**erentius in adria. **P**ost deinde
quod iussi ei dare bibere abundat post. **I**dem in eadē. **P**ernimium nō
laudo: per superuacuum esse uidetur. **Q**uanuis amplioris significan
tia causa potest accipi. **I**dem in eadem. **A**b hinc triennium: pro hinc.
Item subtrahitur præpositio. **V**irgilius i primo. **I**taliā fato profugus:
deest ad præpositio. **N**eque si dicam **A**iax: quod est singulare deest
unus. **I**n uerbis igitur similiter accidūt: quæ una cum eis intelligun
tur: ut in indicatiuis ipsa indicatio & quæ ex ea intelligitur affirmatio
Vnde ad interrogationes respondentes etiam aduerbium confirma
tium uel non: uel uerbum indicatiuum reddimus: utpote habēs in
se affirmationem: ut interroganti legis: etiam uel non respondemus
uel lego. **S**ed & de his in constructione uerborum subtilius tractabi
mus. **I**nest etiam singularis numerus in uerbo scribo: nec eget ut ad
datur unus. **M**anifestumq; est q; etiam nominatiuus pronominis in
est uerbo. **E**rgo si supradicta non desunt: quia intelligitur. nec prono
men deest. **N**ec tamen si addatur uituperanda sit cōstructio. **E**st eim
quando amplioris causa significationis adiunguntur ea quæ possūt
etiam si non addatur intelligi: ut legis: etiam lego. **E**cce enim quis
hic aduerbium etiam per se positum intellectum habeat uerbi prædi
cti: interrogatione tamen additum non fecit uitiosam oratiōem: sed
magis certiolem. **F**irmior enim fit promissio duplici confirmatione.
Similiter unum hominem dicimus ambulare ad diuersorum multi
tudinem: non ideo q; ipsi homini cum singulariter dicimus: non in
hæreat etiam unius numeri intellectus. **I**terum ad omnium abnega
tionem dicimus nullum ambulare. **N**eminem **I**teni singulari nume
ro numerum adiungentes singularem. **E**odem igitur modo cum ab
soluta & non discretiua inest prolatio. dicimus absq; pronomine dis
puto disputas. **S**inautem discretionem alicuius rei uolumus manife
stare addimus pronomen: cuius est proprium discernere personas.
Non enim ut iudicemus personam hoc facimus: eam enim habēt in

se uerba. Vnde infinita eorum quia deficiunt personis egent uerbis in
dicatiuis: ut quod deest ex his assumant. Ergo discretionis causa: &
maxime si conuinctio assumitur pronome additur uerbo: ut ego qui
dem affat: tu uero non. Ego quidem scripsi: ille uero legit. uel ampli
oris causa significantia: in quo tantum ad alios omnes uidetur fieri dis
cretio: ut **Cicero in primo inuectinarum**: Nos non dico aperte consu
les nos desumus. **Intelligimus enim** q; nemo alius nisi nos. **Terentius**
in andria. Ego tibi furcifer: si uiuo ostendam quid sit periculi dominum
fallere: & illi patrem. Et prima quidem uel secunda persona uerborum
nisi discretionis uel significationis causa non egent pronomibus.
Quippe cum sint finitissima singulisq; uocibus pares habeant & pra
sentes demonstrationes. Tertia uero cum sint innumerabiles una uer
bi uoce utentes necessario confusionem faciunt infinitam. Itaq; con
uenienter ad eandem discernendam: pronomina quae sunt finita ter
tius uerbi personis adiunguntur: ut per eorum adiectionem incerta si
gnificatio finiatur: ut scribit hic: scribit ille: scribit ipse: scribit is: scri
bit idem. **Salustius in catilinario**: Verum enim uero is demum mihi
uiuere atq; frui anima uidetur. **Is** in hoc loco & relatiuum & discreti
uum est ad omnes. **Impersonalia** quoq; uerba cum se infinita sint pso
narum & numerorum additione pronominum diffiniuntur: & loco
perfectarum per omnes modos accipiuntur uerborum: ut curritur a
me: a te: ab illo: a nobis: a uobis: ab illis. **Imperatiuo** curritur a te: ab
illo: a nobis: a uobis: ab illis. **Similiter optatiuo** utinam curreretur a
me: a te: ab illo: a nobis: a uobis: ab illis. **Sic etiam** per cetera frequen
tissime tamen sine additione pronominum proferuntur: & ipsum actum
significant licet deficiant pronomina: ut **Iuuenalis in tertio**: Curritur
ad uocem iocundam: & carmen amicae thebaidos. **Virgilius in primo**
aeuicidos: O dea si prima repetens ab origine pergam. **Et uacet anna**
les nostrorum audire laborum: deest enim tibi. **Idem in eodem**: Me
cumq; fouebit Romanos rerum dominos: gentemq; togatam: **Sic pla**
citum. deest mihi.

De Impersonalibus

Passiuam quidem uocem habentia: ablatiue uel datiuo
more passiuorum iunguntur: & intransitiue intelligun
tur: ut curritur a me uel mihi. **Actiuam** uero si sint a p
fectis uerbis eorum constructionem seruant: ut iuuat me quia inuo te

Virgilius in secundo georgicorum. Et iuuat undantem buxo specta/
re cithorum. Placet mihi: quia placeo tibi: contingit mihi: quia conti/
go tibi. Similiter euenit accidit: cetera quoque datiuo copulantur: & in
transitiua sunt: ut licet uacat libet mihi. Exceptis quae accusatiuum si
mul & genitiuum assumunt: poenitet. pudet. tedit. piget. miscret. me il
lius. Duo inueniuntur quae cum genitiuis aliorum omnium casualium
applicantur. In quinque tantum solis pronomibus quorum similes
sunt genitiui primitiuorum: genitiuis deriuatiuorum: ne concidant abla
tiuo possessiuo pro genitiuo primitiuo construunt: Interest mea tua
sua nostra & uestra: in quibus subauditur in re: idest in utilitate mea
tua sua nostra. Nam si dicamus interest uel refert mei tui sui nostri
uel uestri: non ad primitiuam personam: sed ad possessionem intelli
gitur: ut interest mei filii uel fratris: uel tui uel sui: uel nostri uel uestri
Cum ceteris enim quoque omnibus casualibus: idest nominibus uel
pronomibus participiis supradicta uerba coniuncta genitiuum exi
gunt casum: ut diximus: ut interest imperatoris: interest meorum na
torum: interest docentis: idest prodest docenti. Nam participia tam no
minum quam uerborum sibi defendunt structuram: & uerborum quidem
constructionem seruant: quando uel absoluta uel transitiua sunt ad
alia casualia: quibus ad consequentiam uerbi coniunguntur: Absolu
ta ut spirans uiuo ambulans cogito: quia spiro & ambulo absoluta sunt
Transitiua: misereor tui: miserens tui: noceo tibi: nocens tibi: laudo te
laudans te: potior illa re: potiens illa re. & hoc quidem fit secundum uer
bum. Secundum nomen autem participia construuntur quemadmo
dum uerba: uel intransitiue cum nominatiuo: uel transitiue cum obli
quis nominum ponuntur: sic etiam cum participiis intransitiue: ut Vir
gili. scribens floret: ego intelligens delector: Transitiue: ut ego mise
rantis: consentio miseranti: uideo miserantem: potior miserante. Hae
enim constructiones obliquorum ad similitudinem nominum uel p
nominum fiunt: ut indigeo illius: indigeo pascentis: faueo legenti:
quomodo & faueo amico: & faueo illi: accuso illum: accuso hominem:
similiter accuso legentem. Dignor te laude: dignor te illa re: dignor
te celebrante. Est tamen quando in nominum uim transcunt partici
pia: & genitiuo coniunguntur relicta uerborum ordinatione: ut fugi
tans lites participium est: fugitans litium nomen est. Amans illum:
similiter participium amans illius nomen: unde & comparatur ama
tior amantissimus. Praefectus urbi participium: quia & praefetior urbi

dicimus: praefectus urbis nomen est. Participium autem comparati-
onem habere non potest: cum loco uerbi fungatur quod comparatiōe
penitus caret quantum est in sua uoce. Nam adiectione aduerbii pos-
sunt comparari: ut **Virgilius** in primo aeneidos. quam **Iuno** fertur ter-
ris magis omnibus unam **Post** habita coluisse samo: **Similiter** partici-
pio additur magis hunc coles: q̄ illum. **Et** nomen quidem loco uerbi
fungitur: ad uerbum uero loco nominis: ut faciens eloquentem dico:
pro qui facit eloquentem: laudo legētem quomodo laudo lectorē. **Nec**
miq; pro utroq; fungi: cum utriusq; accidentia possideat. **Et** sciendum
q̄ si praeposatur coniunctio casuali necesse est aliquam quoq; partē
casualem copulari: & ad utramq; uerbum referri: ut & **Dionysius** lo-
quitur & **Trypho** & **apollonius** scripsit & ego: & uigilans proficit &
legens: & e contra si uerbo praeposatur coniunctio: necesse est aliud
uerbū ei coniungi & ad utrumq; aliquid casuale referri: ut scribit & le-
git **Trypho**: & pugnat & uincit & reas. **Licet** tamē uerba primae & se-
cundae personae repetēti nihil casualiū adiungere: & perfectam oratio-
nem ostendere: ut lego & intelligo: & doceo & doceor: & scribis & co-
gitas. **Nam** ip̄ a demonstratio loco casualis alicuius fungitur cum &
pronomen & nomen per eam intelligitur: tam in prima q̄ in secunda
persona. **Nam** in tertia uerbi persona: quae infinita est eget aliquo casu
ali. **Quod** autem fit in nomine: hoc etiā i aduerbio quod ui adiectiuū
est uerbi: exigit ratio fieri: ut & bene & docte scribit sortes: **Necesse** est
enim coniunctiōes praepositas uel diuersas personas cōiungere: quae
sunt in casualibus: uel qualitates: quae sunt i aduerbiis. **Cōmuniter** au-
tem actum uel passionem necesse est cōsequi: quae ē i uerbo uel partici-
pio: uel actus uel passionem copulari. **Cōmunes** autem personas cōse-
qui: uel qualitates ipsi actui accidentes geminari: & tunc actum infer-
ret. **Si** enim non praeposatur cōiunctio licet diuersas inferre partes:
ut scribit **Dionysius** & **trypho**: scribit **dionysius** & legit: **Si** enim pra-
ponam cōiunctiōes dicēdo & scribit **Dionysius** necesse est alterū uer-
bum subiungere & dicere. **Et** scribit **Dionysius** & legit. **Rursus** si di-
cam & **Dionysius** scribit: necesse est alterū causale inferre: & dicere. **Et**
Dionysius scribit & **Apollonius**. **Quippe** cum praeposita coniunctio
copulatiua: uel dis. iunctiua omnimodo cogit cōsimilem partē repe-
tere: id est uel casualem: uel carentem casu: & eundem casum uel mo-
dum: ut & scribo & intelligo: uel scribo uel intelligo: & meus seruus
& tuus: uel meus seruus uel suus. **Sciendum** tamen est q̄ licet geniti

uus in huiuscemodi constructione copulare nominatiuos possessiuo-
rum. Quippe qui uim genitiuorum primitiuorum suorum possident: ut
pulcherrimi sunt & homerici uersus & **Virgili**. Similiter licet dicere
& **Agamēnonis** filius: & **Menelai** filia sociati sunt: & frater noster &
uestri: & meus seruus & illius. nec solos nominatiuos possessiuorum. sed
quoscumque casus bene possumus cum genitiuis possessiue prolatis cō-
iungere: ut ager meus est & fratris & tua ē ciuitas & omnium. & mei
filii est hāreditas: & cognatorum. & meo seruo & fratris dedi: & meū
amicum & patris diligit: & mei filii & uxoris mea: & meo filio dele-
ctor & casta matris. Similiter omnia possessiua possunt proferri: tā
nomina quā pronomina. Genitiuos quoque & ablatiuos inuenimus cō-
iungi uerbo impersonali: quod est interest & refert de quibus supra dixi-
mus: ut interest mea & patris: refert tua & imperatoris. Modos quoque
ut diximus necesse est supradictis cōiunctionibus prappositis eisdem
plerūque adiungi ut & legis & discis: & lege & discas: utinā & legeres &
disceres: utinā aut legeres aut disceres: cum & legas & discas: cū aut
legas aut discas: cupis & legere & discere. Licet tamen uariare: ut & le-
gisti & lege: & legisti & utinam legas. Casus quoque eisdem sociari ex-
igunt copulatiua uel disiuctiua: prapposita uel interposita cōiuncti-
ones quando unum uerbum ad eos refertur: ut ego & tu legimus: uel
mei uel tui miseretur: & mihi & tibi prodest: uel me uel te ledit: uel **Ci-**
cerone uel **Virgilio** delector. His constructionibus inueniuntur quae-
dam contraria apud auctores: licet non repetantur coniuunctiones su-
pradictae sed hic interponantur quomodo si repetantur. **Virgilius** in
primo aeneidos. Succinctam pharetram: & maculosa tegmine lyn-
cis. Aut spumantis apri cursum clamore praementem. Sed melius in
quibusdam codicibus sine in pharetra ablatiuus inuenitur. Quidam
tamen lyncis cursum a communi accipiunt. **Idem** in septimo: Quod
scelus aut laphytis tantum: aut calydone merentem. Sed melius hic
quoque in quibusdam codicibus inuenitur: Quod scelus aut laphytis
tantum: aut calydone merente: uel aut laphytas aut calydone me-
tem. Eandem quaestionem habet etiam illud. Iustitia ne prius miret
belline laborum. Sed inuenitur etiam iustitia ne prius: quod est apti-
us. Similes enim quaeque coniuunctio dubitativa uel interrogatiua exi-
git casus: Hoc autem saepe fit ubi anceps est constructio dictionum.
Nam & succingor hanc rem: & hac re succingor dicimus. **Virgilius**
in septimo. Palla succincta cruenta. Idē in quarto aeneidos. Tuumque
aa iii.

dulce caput magicas inuitam accingier artes . & Mars perdere gen-
te. n Immanem laphytum ualuit: concessit i iras : Ipse deum antiquā
genitor calydonā diana: Quod scelus aut laphytis tantum: aut caly-
done merentē: & Quod scelus aut laphytis tantū: aut calydonā me-
rentem: Vtrunque etiam bene dicitur: & miror iustitia & iustitia: Et
rectius quidem omnes ad præpositum casum esse etiam consequen-
tem interpolita coniunctione: non tamen penitus absq; ratione esse
uidentur: si quid tale iueniatur apud auctores. Pronominum obliquis
casibus coniuncta uerba duas exigunt personas: efficientis & efficien-
di: id est agentis & patientis: ut miseris mei: das mihi: uides me: di-
gnaris me. Similiter in omnibus casualibus: & in reciprocationibus
personarum hoc est quando eadem persona & agit & patitur: & uti-
mur eiusdem constructionibus: ut misereor mei: inuides tibi: orat se
ille: & similia. Nulla præpositio per compositionem potest pronomi-
ni adiungi: Itaq; per solam appositionem obliquis casibus eorum præ-
ponitur: apud graecos quidem fere omnibus: excepto uocatiuo. Apud
nos uero accusatiuo soli: uel ablatiui. ut ad uos: in nobis. Vnde me: u-
tecum secum nobiscum uobiscum: non accipienda sunt composita:
quomodo nec quocum: quacum quibuscum: & similia. De a: centu
autem in libro qui est de pronomine sufficienter dictum est. Nomi-
bus uero præpositiones adduntur tam per appositionem quam per
compositionem. per compositionem quidem quæ fit in nominatiuo
cuius seruant compositionem etiam obliqui: ut indoctus indocti in-
docto indoctum indocte. Per appositionem uero supradictis duobus
obliquis casibus: uerbis uero: & aduerbiis per solam compositionem
adiunguntur præpositiones: Participiis autem tam secundum uerbi
compositionem q̄ secundum nominis appositionem: ut perlegens a
perlego: efficiens ab efficio: ad legentem: a legente: ut ad puerum a
puero. Sciendum tamen quod recta ordinatio exigit: ut pronomen
uel nomen præponatur uerbo: ut ego & tu legimus: Virgilius & Ci-
cero scripserunt. Quippe cum substantia & persona ipsius agentis
uel patientis: quæ per pronomen uel nomen significatur: prior esse
debet naturaliter quam ipse actus: qui est accidens substantiæ: licet ta-
mē & præpostere ea proferre aliquem auctōrū usurpatione frectum. Et
prima & secūda p̄sona uel i se reciprocant: uel in alias diuersas trāscūt
cū non absolutis uerbis adiunguntur. In sese quidem reciprocant: ut
misereor mei: miseris tui: noceo mihi nocet tibi laudo me: laudas te

In alias uero diuersas transeunt: ut misereor illius: misereris mei. noceo tibi noceo illi: laudo te & laudas illum. Tertia uero persona: non solū eadem patitur: sed etiam in aliam tertiam extrinsecus potest transire. Quippe cum diuersa in ea possunt esse personae quod & in prima & in secunda non inuenitur. Quippe cū sint finitissimae & uocibus unicae: ut iste accusat illum: & ille hunc: & in se recipitur eadem: ut ille accusat se. Prima autem in aliam partem transire non potest: nec secunda in aliam secundam scilicet quia nec possunt esse diuersae primae & secundae: sed uel in se recipiuntur ut dictum est: uel transit prima in secundam uel tertiam: & secunda in primam uel tertiam: ut uideo te: & uideo illum. Tres igitur personae eandem quidem constructionem habent reciprocam unā: ut profum mihi: prodes tibi: pdes illi. Transitiuam uero prima quidem & secunda persona ad binas personarum: ut profum tibi: profum illis: prodes mihi: pdes illi. Tertia uero ad tres superat enim hac una: quia tertia in aliam tertiam transire profertur: ut ille pdest mihi: pdest tibi: pdest illi.

De Constructione deriuatiuorum secundum personam.

Possessiuam tamen quia duas continet personas idest possessoris: & possessionis: necessario tribus constructionibus ordinantur cum eorum primitiua duas habeant reciprocam: idest sui passam: quam graeci $\delta\iota\omicron\tau\alpha\omicron\upsilon\eta\eta$ uocant: & transitiuam. Sui passam: ut uideo memet. Transitiuam: ut uideo te uel illum. Possessiuam uero modis construuntur tribus cū uerba a possessore in possessionem: & a possessione in possessorem: uel extrinsecus transferantur a possessore in possessionem: ut doceo meum filium: doces tuum discipulum: docet ille suū auditorem. A possessione uero in possessorem: ut paret mihi meus filius: paret tibi tuus cliens: paret illi suus seruus. Extrinsecus ut doces tu, uel docet ille meum filiū: doceo ego: uel docet ille tuum filium: doceo uel tu suum illius filium sed melius hoc per retransitionem fieri dicitur: ut rogat me ille ut doceam suum filium. Cum enim suum sit relatiuum: exigit ut prius cognoscatur persona sui possessoris ad quam refertur. Et sciendum quod omnia illa possessiuam possessoris quidem personam secundum primitiuū significant. Possessio uero ipsa tertiae personae: ut meus tuus suus

quomodo & nomina quibus cōiunguntur: ut meus pater tuus filius
Excepto uocatiuo: qui solus in primæ personæ possessiuis inuenitur
cum secūda copulet personæ: ut o mi pater: o mea tu: o noster chre/
mes. **O**mnia tamen possessiua in genitiuis primitiuorum etiam uer/
bis sociata possūt resolui: ut amicum meum moneo: pro amicum mei
& euandrium filium **T**urnus interfecit: pro euandri filium: & **D**auni
us filius ab **A**enea uictus est: pro **D**auni filius. **H**oc autem interest
inter possessiuum pronomen meus tuus suus: & primitiuum mei
tui sui: q̄ uoce possessiui genus & casus & numerus ipsius possessio /
nis ostenditur. **E**t substantia quidem uerba possessiuis coniuncta, ad
possessores referuntur: ut tuus sum filius: meus es pater: suus est illius
seruus: in una eademq; persona possessor simul & possessio intransiti
ue intelligi nō potest nisi figurate dicat aliquis: meus ego sum seruus
& dominus: & similia: **P**erlius. **V**indicta postq̄ meus a prætore recef
si. & **E**uripides $\epsilon\iota\theta\tau\epsilon\alpha\delta\sigma\epsilon\iota\alpha\iota$. **S**in autem aliquibus uerbis ea socia/
mus ad ipsarum possessionum actum uel passionem pertinentibus
necesse est: cum in prima & in secunda esse persona intelligantur. **P**ri
mitiua quoque eis pronomina adiungi: quomodo etiam nominibus
ut tu meus filius legis: ego tuus pater doceo: & tu **V**ir. doces: ego **P**ri
scianus doceor. **I**n eis enim constructionibus uerba quæ non substan
tiam significant ad ipsas possessiones non ad possessores pertinent:
idest quando nominatiuis possessiuorum adiunguntur uerba. **S**in
autem in una eademque persona uerbum aliquo coniungatur prono
minis casui, necesse est reciprocationem: idest sui passionem fieri &
eandem personam agere aliquid in se simul: & a se pati: ut misereor
mei. inuideo mihi: inculso me. **E**t sciendum q̄ graeci quidem cōpositis
utuntur pronomibus in sui passione: idest $\iota\delta\iota\sigma\tau\alpha\sigma\epsilon\iota\alpha$ ut $\epsilon\mu\upsilon\tau\acute{o}\nu$
 $\epsilon\kappa\lambda\alpha\upsilon\sigma\alpha\sigma\alpha\upsilon\tau\acute{o}\nu$ $\epsilon\tau\upsilon\psi\alpha\sigma\epsilon\alpha\upsilon\tau\acute{o}\nu$ $\alpha\pi\epsilon\kappa\tau\epsilon\iota\upsilon\epsilon\mu\sigma\upsilon\tau\acute{o}\nu$ $\gamma\epsilon\upsilon\delta\eta\alpha\iota$. **H**oc
idem est in possessionem transitione facta a possessore faciunt idest ge
nitiuo cōposito primitiui pronomis utuntur p̄ obliquo possessionis: ut
 $\tau\acute{o}\nu$ $\epsilon\mu\alpha\upsilon\tau\acute{o}\nu$ $\tau\acute{o}\nu$ $\delta\iota\kappa\omicron\nu\kappa\alpha\tau\epsilon\sigma\kappa\alpha\psi\alpha\tau\acute{o}\nu$ $\sigma\alpha\upsilon\tau\acute{o}\nu$ $\upsilon\iota\delta\upsilon\epsilon\mu\alpha\sigma\iota\sigma\alpha\sigma$ $\tau\acute{\alpha}\sigma\epsilon\alpha\upsilon$ /
 $\tau\acute{\omega}\nu$ $\tau\upsilon\iota\eta\epsilon\iota\sigma$ $\epsilon\upsilon\alpha\pi\tau\iota\sigma\alpha\eta$. **P**ro his aut omnibus latini simplicibus utū
tur pronomibus: **H**omeri sequentes: qui simplicibus ubiq; etiā pro cō/
positis utitur pronomibus: ut mei misereor: & mei filii misereor: mi/
hi noceo: & mei filio noceo: me accuso: & mei filium accuso. **S**ape ta/
men etiā in reciprocationibus solemus uti assumptibus syllabas pro
nominibus: quibus discretiōis quoq; cā utimur: ut mihimet inuideo

tibimet ipsi nocet: sibi met ipsi prodest. **I**llud quoque notandum quod
possessiva pronomina prima & secunda personae: siue possessoris sui
siue extrinsecus personis bene copulantur: tam agentia quam patientia:
siue in seipsa reflectantur: id est reciprocentur: ut meus filius: uel tuus
diliget me: diligit te: diligit illum: diligit se: filium meum uel tuum dili-
go ego: diligis tu: diligit ille. **T**ertia uero personae possessiuorum sine uo-
ce altera significare possessorem non potest adungi alii personae per se.
Si enim dicam suus seruus ministret tibi uel sibi: soloecismum facio:
quia in possessiuo prima & secunda personae: sicut ostendimus recte
construuntur: cum quacunq; persona copulentur. **N**ec mirum cum
prima & secunda personae possessiva: finitas habeant possessorum
personas: quippe in unice uocibus primitiuorum constitutas. & de-
monstratiuis. **T**ertia uero personae possessiuum non solum ad omnes
uoces pronominum tertiae personae: uerum etiam ad omnes personas no-
minum potest referri: ut suus istius illius ipsius hominis: sine quibus
additis perfectum sensum non habet. **I**dem fit etiam per obliquos casus.
ille: uel iste: uel homo suae opis indiget: suo filio parcat: suum morem
sequitur. **N**ec mirum hoc fieri in tertiae personae possessiuo: cum uim
genitiui possideat sui primitiuum: quod uel reciprocum est: id est sui pas-
sum ἰδιοπαθεῖς: uel retrahitiuum in quo necesse est prius personae tertiae
significationem uoce aliqua fieri: ad quam iste genitiuus uel reliqui eius
casus referatur: ut ille sui miseretur: ille sibi donat. **V**ir. se celebrat. **E**t
pro composito graeco εαυτοῦ: ut diximus accipitur: quod apud graecos
in tribus quidem inuenitur personis: & uel in se reflectit actum suum: uel in pos-
sessionem suam: εαυτῶ χαρί το ασι δαυτῶ διδωσ εαυτὸν ἀγαπά τὸν
εαυτοῦ ὕιον εἰσὶν. **I**gitur apud latinos supradictorum compositorum prono-
minum: nisi in tertia non habemus significationem personae: id est sui sibi a se.
Ideoque etiam nominatiuo caret: quomodo supradicta apud graecos
composita: & illi quidem siue ἰδιοπαθεῖς sit: id est reciprocatio
uel sui passio: siue in possessiva transitio fiat utuntur supradictis
compositis: ut ostendimus. **N**os uero primitiuus quidem sui sibi se a se
Vel per reciprocationem: ut sui potitur: sibi indulget. **V**el per retrahitionem:
ut hortat me ille ut sui potiar: rogat te ille ut sui indulgeas. **P**ossessiuus
uero cum in ea possessiuorum fiat transitio: ut sui serui miseret: & suo seruo
prodest: & suum seruum diligit. **N**ec aliter tamen potest supradictum possessi-
uum tertiae personae construere cum aliis extrinsecus personis nisi per retrahitionem:

quomodo & primitiuū eius nisi prius a possessore eius proficiscatur
 in aliā uerbi personam. Et sic ab illa rursus ad possessionem tertiā:
 sicut & ad se: ut rogat me ille ut suus seruus ministret mihi uel tibi: pre
 catur ut sui patris misereat: petit te ut suo profis filio: obsecrat **Ci**
cero **Varronem** ut suum erudiat natum. Et notādum q̄ cum a tertiā
 in tertiā fit retransitio personam: in dubium uenit possessio: ad quā
 pertinet earum: ut rogat iste illum ne suo noceat filio. Ambiguum est
 cuius suo filio: istius an illius: id est rogātis. an eius qui rogatur: quō
 & apud grācos: παρακαλεῖ πλάτων ἀριστοτέλην τὸν πατέρα τοῦ Δού
 λου εἰσεῖσαι: dubium fit utrunq; platonis: an Aristotelis suum.

**De secūda differētia pronominiū possessiuorū
 tertiā personā ad alia possessiua.**

Omnium possessiuorū tam nominum q̄ pronominiū p̄ quē /
 cunq; casum prolatorū loco licet genitiuis uti primitiuorū:
 ut **Euandri filius** pro euandrius filius: & **Euandri filii**: pro
 euandrii filii: & **Euandri filio** pro euandrio filio: & **Euandri filium** pro
 euandrium filium: & **Euandri fili**: pro euandrie fili: & ab euādri filio
 pro euādrio filio. Similiter p̄ omnes casus tam singulares quam plu
 rales: licet tam pronominiibus q̄ nominibus uti. Itaq; licet genitiuis
 quorūcunq; casualium cum possessiuis per quēcunq; casum prolatis
 coniungere: ut mea causa labora & illorum. meum partem honora:
 & **Catonis**. tuo patri parce & fratris: tuum imperatorem & cōmilito
 num sequere o noster & fratris mei pater: sua ille confidit & patris uir
 tute similiter figuratur constructio in omnibus possessiuis. **Terētius**
 in andria. **Meo** studio atq; hospitis. Est tamen aliqua differentia ad
 genitiuum primitiui in possessiuo etiam tertiā personā: cuius nomi
 natiuo tunc utimur: quando ad suum possessorem possessio transiti
 onem facit: & non ad alium: ut indiget illius: uel **Cicronis** suus filius
 præstat illi uel **Cicroni** suus filius: uidet illum uel **Cicronem** suus fi
 lius bene meretur de illo: uel de **Cicrone** suus filius. Similiter passiu
 ua quæ a possessore solo nominatiuum possessionis exigunt: ut ama
 tur ab illo: uel a **Cicrone** suus filius. Necnon tamen tam nominati
 uo q̄ aliis casibus possessiuis licet uti cum possessore ostēdimus extri
 secus faciētem trāsitioem ad aliquā aliam personam: p̄ sua possessi
 one: ut rogat me ille ut suus legat apud me filius: & ut suus doceatur

a me filius: & sui misceat filii: & ut suo donem filio: & ut suum se/
quar filiū: & ut suo potiar filio: cum in possessiuis primæ & secundæ
p̄sonæ licet etiā non possidētes cōstruere sic: accusas meum filiū: mi se
reor tui filii: inuidet ille meo filio. Discretionis quoq; causa: uel abun/
dantiæ solet cū genitiuo possessoris addi nominatiuus possessiui: ut
suus ē **Homeri** mos: intelligitur nō alterius: & suus **Cicerōis** filius hæ
res ē p̄ris cōstitutus: suus dicit ad discretionē illius: qui secūdu legem
suus nō est. Idē sub potestate p̄ris legitimi nō est. q̄ aut suus p̄ uniu/
cuiusq; p̄prio accipit cōfirmat **Virgi. i. geor.** Molles sua thura tabaci.
Terent. in phor. Quot homines tot sentus suus cuiq; mos ē. Si autem
in possessionē sit a possessore trāsitus: obliquis possessiui utūtur: ut **Ci**
cero miseretur filii sui: prabet suo filio: aspicit suū filiū: potitur iuo fi/
lio. Si extrinsecus sit trāsitus ī possessionē tertiæ p̄sonæ: sufficit geni/
tuo uti ipsius possessoris: ut miseretur filii **Cice.** accuso filiū **Cicerōis**
potior filio **Cicerōis**. Licet tamen addere etiam possessiui casus cōle/
quētes: uel discretionis causa uel abundantiæ: ut ego ingenio sui **Cice**/
ronis: benedico ingenio suo **Cicerōis** & similia. Illud quoq; sciendū
q̄ cum ī aliis possessiuis liceat genitiuo uti primitiuo p̄ omni eorum
casu: quod ostendimus. In hoc quoq; possessiuo pronomine tertiæ p̄
sonæ quomodo in aliis tunc utimur cum ipse possessor aliquid agat ī
possessionem suam: & cum in aliam personam transitum ostendatur
facere pro sua possessione: ut amat ille suum filiū: & amat ille sui fili
um: benedicit filio suo: & benedicit sui filio: petit a me ut profim suo
filio: & ut profim sui filio. Si ipsa tamen possessio in possessorem fa/
cit transitionem: non est congruum uti primitiuo genitiuo possessiuo
quia uim habet compositi græci: ut **Ciceroni** reddit sui filius. non fa/
tis cōmode p̄ hoc dicitur: **Ciceroni** reddit suus filius: nec **Cicerōnem**
laudat sui filius pro suus filius: & similia. quia nec apud nos nec apud
græcos bene dicitur: **Κυκέρωνος φίλος ὁ ἐστὶ τοῦ υἱός**: nisi more attico
pro simplici accipiatur. Et sciendum q̄ primitiuum eius tam singula
re q̄ plurale est: licet in possessiuo & unum & plures possessores eius
intelligere pro significatione genitiui ad possessorem pertinentis: ut
suus illius filius: & suus illorum. Nec etiam mirum si per retrānsitio/
nem **Romani** utuntur his pronomibus: id est sui sibi se a se & eius
possessiuo ut ostendimus. Necnon si ad coniunctionem sui etiam in
alias personas aliquid agat: ut uocat me ad se: ducit te secum: & tra/
hit omnia in se: uel cum transitum sit in aliquos etiā sibi coniunctos:

quos sibi coniunctos: ut ille miseretur eorum qui secum uiuunt: uel si
 bi parentum in secum degentium. dat sibi fauentibus. inculcat secum
 certantes. inuidet se idigentibus. Et uidentur hac omnia possessiuo
 rum uim habere. & similia. Nec incōgrue uidentur huiuscemodi cō/
 structionem habuisse: cum attici quoq; soleant compositis in huius/
 cemodi uti constructionibus. Xenophon ἀποθέμων ἐμαυτὸν prio.
G. q; autem etiam genitiuo uel datiuo qui loco sit genitiui possessio/
 nis: bene additur etiam possessiuum: ut supra diximus: non solū no/
 strorum sed etiam antiquorum usus comprobat. **Virgilius** in bucoli
 cis: Et me phœbus amat: phœbo sua semper apud me Munera sunt
 lauri: & suaue rubens hyacinthus. **Terentius** i adelphis: **Suo** sibi hūc
 gladio iugulo. & **Plato** in thimæo. **G.** Et quod mirum est hoc ipsum
 εαυτῶν etiam primæ & secundæ adiunguntur personæ apud illos:
 ut εαυτοῦσ ἢ μεῖσ Διδόμεν εαυτοῦσ ὁ μεῖσ ἀγαπᾶτε εαυτοῦσ ἐκόντοι
 ὠφέλησαν. **Demosthenes** εαυτοῦσ ὁ μεῖσ βλάπτετε: pro quo nos di
 cimus meum proprium & tuum proprium. dicitur tamen & suum
 proprium illius ut non putetur abundare suum. sed indubitabilē dif
 cretionem significare. Illud quoq; notandum q; tertiæ personæ pos/
 sessiuum ad innumerabiles ut diximus refertur personas possessorū.
 quippe cum ad omnia tertiæ personæ pronomina: & ad omnia noīa
 & participia potest referri. ut suus illius: suus istius: ipsius huius eius
 suus **Virgilii** uersus: sua dicentis diligentia. Primæ autē personæ pos/
 sessiua & secundæ: non egent per se prolata adiectione alicuius geni
 tiui: cum uim genitiui finiti in se habeant. **Quomodo** nec suus eget
 genitiuo sui primitiui: quē in se possidet: sed extrinsecus alterius uo/
 cis propter multitudinem tertiarum personarum ad quas necessario
 & primitiuum sui: & possessiuum ipsum refertur: utraq; enim relati
 ua sunt. Nam meus & tuus nisi ad suorum primitiuorum quæ cum
 demonstratiua non intelliguntur genitiuos. itaque extrinsecus geni
 tiuis non egent.

De differētia genitiui primitiui & possessiui.

Quaritur quæ sit differētia inter genitiuū primitiui & pos
 sessiui: mei tui sui nostri & uestri. Et quantum quidem ad
 uocem nulla. quantum uero ad sensum hæc est differētia:
 q; genitiuus primitiui simplicem possessionem significat: possessiui
 uero duplicem. Si enim dicam mei est seruus: pro meus est seruus:

simplicem demonstro possessionem **S**in autem dicam: mei est filii ser-
 uus: duplex ostenditur possessio: mea quidem in filio: filii autem in
 seruo. **F**requenter tamen etiam sine nomine licet huiusmodi posses-
 sua proferre. **E**t maxime cum de dominis uel coniugibus: uel amicis
 mentio sit: ut **T**erentius in andria. **C**uius hic puerum apposuisti: ue-
 stri: cuius nostri: **I**ntelligitur enim domini uel herilis filii. **I**dem in ea-
 dem **C**ur meam tibi subauditur coniugē uel sponsam: **I**dem in eunu-
 cho. **O** mea tu: subaudiendū est amica: uel soror. **E**t omnibus maritis
 mos est de uxoribus suis dicere mea. & inuicē uxoribus de suis mari-
 tis: meus dicere per defectiōē nominis. **E**t primitiuorū quidem geni-
 tiuis per se proferatur: non egens alterius genitiui: ut mei filius ambu-
 lat. tui filium uideo: mei misereris. tui miseretur. **N**am & ad omnem
 numerum genus & casum bene construitur primitiui genitiuus. **P**os-
 sessiui uero genitiuus eget semper alterius genitiui: hoc est eiusdem
 numeri: & generis. **M**ei filii miserere: tui filii misereor. sui filii misere-
 tur ille: nisi per eclipsim quomodo prædiximus proferatur: & non so-
 lum genitiuo primitiui pro omni casu possessiui licet uti: ut mei ager
 pro meus ager: & mei agrum pro meum agrum & nostrum uel nostri
 filius uel filium pro noster filius uel nostrorū filium: & similia ut ostē-
 dimus: sed etiam ipsorum possessiuorum genitiuus cum omni casu. se-
 cundæ possessionis: id est quæ a possessione possidetur ponitur: ut si
 uxor loquens de agro mariti sui: uel de alia re dicat. iste ager mei est
 τοῦ ἐμοῦ semine mei pregnās sum: prolem mei diligo thalamis mei
 caste pareo. **N**ec aliter potest duplex possessio constitui sine genitiuo
 possessiui. **A**pod grecos etiam articulus huic coniunctus discernit
 ambiguitatem τοῦ ἐμοῦ ἀνδρός ἢ γυναι τὸ φόρος. **Q**uo deficiente la-
 tini auctores sæpe faciunt quæstiones: ut **L**ucanus in quarto **A**c repu-
 lit æstus fortior oceanū ἰσχυρότερος τοῦ ὠκεανοῦ. **I**dem in primo.
Et tharans scythicæ non mitior ara diana. τοῦ της ἀρτέμιδος **S**i-
 militer dicitur minor uiginti annorum ἢ τὸν τῶν ἑικοσι ἔτων. **N**ec
 mirum tantam uim in possessionibus habere genitiuos: cum in com-
 positis quoq; immobilis maneat idem casus ne si declinetur signifi-
 catio quoq; eius euanescat: ut tribunus plebis. plebiscitum: senatuscon-
 sultum. **E**t si a duobus sit genitiuis: uterq; manet ideclinabilis: ut hu-
 iusmodi: istiusmodi: illiusmodi: quæ tam composita q̄ separata om-
 nibus adiunguntur casibus.

De Genitiuo primitiui & possessiui tertiæ personæ.

bb

Qui quando est primitiuum: nominatiuum ut diximus nō
habet quia necesse est ad aliquem alium nominatiuum ter
tia referri personæ hoc pronomen: & quia transitiuorū ser
uat constructionem. Nam uel in se recipitur idest ipse
in se aliquid agere ostenditur: aut pati ipse a se. In quo necesse est obli
quum aliquem poni casum: ut miseretur sui, parcat sibi, accusat se: po
tetur se. Vel per retransitionem aliquam: ut prædictum est construi
tur: idest quando ab ipsa in aliam sic retransitio personam: & ab alia
in eam retransitio: quæ similiter obliquum exigit: ut rogat me seruus
ut misereat sui: petit me amicus: ut sibi prosim: commouet inimicus
ut se accuset: hortatur me uirtus ut se potiar.

Hic intendit comparare pronomina græca & latina adinuicem.

Et sciendum q̄ quomodo composita pronomia apud græ
cos: nominatiuo carentia omnimodo in actū sunt: & hic
actus uel ad easdem personas recipitur: idest reflectitur
uel ad possessiones earum. Itaq; necessario uerbis copulan
tur in quibus nominatiuus eorum intelligitur ut εμευ τον οικ τερω
ω τον εμευ του υιον οικ τερω σαυ τω λεμφη σαυ του υιω λεμφη /
εμευ τον τυπτεϊ τον εμευ του δουλον ετυψεν. Sic apud nos in hoc pro
nomine necesse est filii: ut sui miseretur: uel filium sui miseretur. Aut
cum prius uerbum a tertia proferatur persona transitue in aliam per
sonam: & iterum per retransitionem ab illa in eadem actus aliquis re
feratur: ut supra ostendimus. Rogat me ille ut ad se ueniam. petit te
ille ut sui miserearis. rogat Turnus aneam ut sibi parcat. Necesse est
enim obliquos casus ad nominatiuos referri interpositis uerbis. Actū
quidem ad nominatiuos. passionem uero ad obliquos reddentibus:
ut **C**æsar uicit **P**ompeium. ego te diligo. Passio uero facta p obliquos
actiuo coniunctos uerbo transfertur in nominatiuum pertinentem:
ad ipsam quæ patit psonam passiuo coniunctū uerbo: prædictū uero
nominat suū qui ad gentē pertinet transfert i ablatiuū: ut **C**æsar uicit
Pompeiu. Vincitur Pompeius a **C**æsare Ego diligo te. tu diligeris a
me. Et græci quidem composita inuenerunt pronomia: idest εμευ του
σαυ του εμευ του. quibus utitur quando eadē persona in sese uel in su
am: ut dictum ē possessionem facit aliquid: quæ Διοπαση uel ανταν
εκπα uocat idest sui passia: uel a se patientia: siue refractiua trāslatiue

a corporibus quæ in se refringuntur. **S**implicia uero ἀλλοπαροῖ nomina: id est extrinsecus passionem facientia: uel patientia: ut doceo te doceor a te. **N**os autem quomodo ostendimus superius: simplicibus quidem pro utrisque utimur tam in prima quàm in secunda persona: secundum homerica: ut supra dictum est consuetudinem. **I**n tertia uero persona: id est sui sibi se a se: quod illi seruant in compositis seruamus quauis hoc quoque sit simplex: itaque & nominatio caret sui: quomodo ἑαυτοῦ & omnino uerbo copulatur: quod eius uicem compleat nominatio: ut sui eget sibi nocet se inculcat. **S**ed in huiuscemodi quidem constructione: id est quando ipsa in se: uel in possessione suam agit pro composito graeco pro nomine: id est ἑαυτοῦ ἑαυτῶ ἑαυτόν accipitur ut sui eget ἑαυτοῦ Δεῖται ἑαυτῶ ἢ ἑαυτόν χρίζειται sui seruū uendit ἑαυτοῦ Δούλον πωλεῖ. **Q**uando uero extrinsecus actus in eum aliquis fieri significatur pro simplici graeco: id est αὐτοῦ αὐτόν accipitur. **N**ec aliter tamen hoc fit nisi prius a tertia persona uerbum aliquod: ut diximus proficiscatur ad aliam extrinsecus personam. & sic ab illa per transitionem ad eam reciprocetur aliud uerbum: ut rogat me ille ut ad se ueniam: petit te ut sibi des: hortatur milites imperator ut se largo potietur. **I**lla quoque uerba quæ tertiae personæ acquisitionem aliquam significant: quauis nec sui passionem nec transitionem habent supradicti pronomini casibus frequenter construuntur: ut auget ille substantiam sui: defendit Brutus sibi libertatem. **V**idet ille similem sui: uel sibi hominem: ducit secum Aeneas Achatem. **Q**uauis si quis hoc quoque altius in preliat: sui passionis & possessionis uim aliquam ostendere: ea etiam inueniet. **I**taque apud graecos quoque cum compositis pronomini proferuntur ἐποίησε ἑαυτῶ φίλον. **P**raeterea sciendum quod illud quoque quod apud graecos dicitur per solos obliquos compositum casus. ἀλλήλων ἀπτονταί ἀλλήλοισ πλοῦτον παρέχουσιν ἀλλήλους φιλοῦσι. **N**ecessario inuicem actum & passionem alterius in alteram personam uno eodemque casu significat: nec potest nominatio proferri: sed habet eus intellectam in ipso uerbo. **N**ostri uero frequenter pro accusatio huiuscemodi constructionis accusatiuis utuntur antecedente inter omnium personarum pluralibus: ut **T**ertius in adelphis. **V**ideo amare inter se φιλεῖν ἀλλήλους. **I**dem in eadem **A**ge inerte quasi nunc non norimus inter nos: pro γνοῖεαν ἀλλήλους. **V**irgilius in undecimo. **C**onuersique oculos inter se atque ora tenebant: inter se πρόσἀλλήλους. **S**æpe tamen explanandi causa ad

nitur inuicem: nec solum hoc in tertia: sed in prima. ut ostendimus
 fit: & secunda persona plurali. Quippe quæ possunt in se diuersas col
 ligere personas: ad imitationem græci pronominis: quod caret nomi
 natiuo: simili utitur constructione: ut ego & tu: nosmetipsos inuicem
 amamus inter nos: tu & ille inuicem amatis inter uos: aliis autem ca
 sibus sine inter quod accusatiuum exigit: utimur addentes inuicem ut
 ego & tu nostri inuicem miseremur ἀλλήλων εὐελοῦμεν: Tu & ille
 inuicem uobis indulgentis ἀλλήλοις χρησέσθε: Iste & ille inuicem
 se potiuntur: ἀλλήλοις βωύουσι ὅτι si non addatur inuicem dubita
 tio sit utrum per sui passionem singulari in se agant: an altera in altera
 Si dicam iste & ille se amant fit enim utrum ἢ τῶι ἐσθ' οὗτος ἢ ἀλλή
 λους significat. Et in prima quidem persona licet per conceptionem
 secundam assumere: & tertiam: ut ego & tu legimus: ego & ille scribi
 mus. A secunda uero prima concipi non potest: tertia autem potest:
 ut tu & ille uosmetipsos læditis. Quæritur cur pronomina patriæ a so
 lis pluralibus: tam apud nos quàm apud græcos: ἡμετέρας & ὑμετέ
 ρας derivatur. Ad quod sciendum quod idem a solis pluralibus fiunt: quia
 patriæ ad plures pertinet non ad unum. Et sciendum quoque quomodo pr
 nomina quæ finita sunt habent & patriæ & possessiua: ut meus tuus
 suus noster & uester: nostras & uestras. Sic etiam nomen infinitum
 quis uel qui habet apud nos non solum patriæ cuius quomodo apud
 græcos πολεμικός: sed etiam possessiuum: quod tam interrogatiuum
 esse potest: quàm relatiuum ut cuius cuius cuium. Sed huius masculinū
 in fine acuitur differentiæ causa. quod autem tam interrogatiua quàm rela
 tiua possunt esse: quomodo & primitiua eorum: usus comprobatur. **Vir.**
 in bucolicis interrogantem protulit. Dic mihi damceta cuius pecus
 an melibœi? **Terentius** in eunucho. Quid uirgo cuius est? Idem in an
 dria. Quid eam: suam ne esse dicebat: non. cuiam igitur? Cicero uero
 in uerrinis de præfectura urbana relatiue posuit. Eadem cuius res est
 cuius periculum. Et necesse est omnibus ea grauari syllabis quando
 sunt relatiua. quomodo & primitiua eorum relationem significatia.

**De Constructione pronominum secun
 dum obseruationes communes.**

Pronomina quædam habent proprias obseruationes: singula
 quædam communes. tam cum aliis pronomibus quàm cum qui
 busdam partibus orationis. Cū de propriis maxime singu

lorum superius dictum est: nunc de cōmunibus dicamus. Ipse additi-
uum: uel apposituum dicitur: quod Apollonius ἐπιθετικόν nomi-
nat. non q̄ solum hoc pronomen: aliis pronomibus: uel etiam no-
minibus apponitur: sed q̄ frequentius q̄ alia: ut ego ipse: tu ipse: ille
ipse. Virgilius ipse. Cicero ipse. Inueniuntur enim alia pronomina ap-
positiua idest ἐπιθετικά. Virgilius: Ille ego qui quondam gracili
modulatus auena. Idem in bucolicis. Nec tuus hic mceris: nec uiue-
ret ipse menalcas. Idem in sexto aeneidos. Tu ne ille aeneas: quem dar-
danio achisax: Alma uenus genuit phrygii simeontis ad undam. Per
excellentiā igitur hoc pronomen: idest ipse quasi proprium: quod ē
multorum commune appositionis nomen possidet. Et sciendum q̄
pronominum omnes tertiae personae possunt per supradictam figurā
apponi primae & secundae personae: excepto sui sibi se a se. prima autē
uel secunda persona: nec sibi inuicem: nec tertiae possunt apponi. Ne-
mo dicit ego tu es: uel tu ego sum nec ego ille facit uel tu ille facit. Ille
autem ego facio: & tu ille facis dicitur. Nā idē appositum ē quod ap-
ponitur illi ad quod uerbum redditur. Graeci quoq̄ primitiuā tertiā p̄so-
nam: & ex ea cōpositā: idest ὁσ ὅυ δι ἑαυ τοῦ αὐτόν ἑαυτῶ. Secundae
& primae personae non apponunt: quomodo nec nos sui: quod uim
tam simplicis primitiui tertiae personae graeci q̄ compositi possidet a-
pud nos. Pluralem tamen compositam tertiā: quia non habent cō-
posita a pluralibus primae & secundae personae. necessario adiungunt
& primae & secundae personae: ut ἑαυ τῶν καλοῦ μὲν π ἢ ἀσ ἄυ τοῦσ
αὐτοῖσ ὡ φησὶ τὰ π ὡ ἀσ ἄυ τοῦσ. Nos autē in plurali nūcro possū-
mus apponere primae & secundae personae: supradictū tertiae personae p̄no-
mē: idest sui sibi se a se: quia & singularis ē uox quae nec apud graecos
apponitur primae uel secundae personae. Nec apud nos quis etiam pro
plurali accipiatur. Et quomodo simplex singulare accipimus: etiam
pro composito per omnes personas. Sic etiā simplex plurale: ut mei
causa facio ἑαυ τοῦ χερὶν ποίῶ. & mei causa facis: & mei causa facit
& nostri causa facimus: ἑαυ τῶν ἕνεκα ποίῶ μὲν. Nec mirum diuer-
sas aliquando personas figurate inter se copulari. Cum etiam diuer-
sos casus est ubi bene coniungimus: tu uel illis quae ex generalibus in
specialia: uel ex pluribus ī singularia distribuuntur: ut animalū quaedā
sūt mortalia quaedā īmortalia. Litterae: aliae sunt uocales: aliae cōsonā-
tes. Triū saturni filiorum: unus in caelo: alter in mari: tertius apud iferos
regnat. Non enim bene dicitur animalia pars est mortalis: pars est

immortalis: nec tres Saturni filii: unus in caelo: alter in mari: tertius apud inferos regnat. Quauis **H**omerus poetica auctoritate dixerit **G.** quomodo & alii quidam: tam apud graecos quam apud nos. Cum autem non sit distributio: bene utimur nominatiuis: ut litterae sunt notae uocum: uel cum uerbum ad id quod distribuitur: non ad ea quae distribuantur reddatur: ut homines oportuni sunt alii quidem ad pacem: alii uero ad bellum: & hoc quidem: quia in plurale distribuitur a communi uerbum habet. Sin uariaueris numerum: quod praediximus manifestatur: ut **Virgilius in buc.** Cur non in opse boni quoniam conuenimus ambo. **T**u calamos inflare leues: ego dicere uersus. **P**otest tamen & singularem pluralem significationem habens: uel in singularia uel in pluralia supradicto modo distribui: & eandem constructionis seruare rationem: ut gentis romanae: pars fuit fortis pars sapientis uel gentis romanae: alii fuerunt fortes: alii sapientes. uel gens romana fuit: alii fortes: alii sapientes. **Liuius. xli.** ab urbe condita Periti religionem: utriusque publici: quando duo ordinarii consules: eius anni: alter morbo: alter terro perisset: suffectum consulem negabant comitia habere posse. **E**cce hic auctoritatem **H**omeri secutus nominatiuum posuit pro genitiuo eius: duo ordinarii consules: pro duorum ordinarium consulum. **A**d distributa enim reddit uerbum. non ad coniuncta **E**x diuersis quoque casibus solent deriuatiua simul & composita fieri: ut a medio et terra. mediterraneus: & a medio amnis: mediana: a causa dicendo: caudicus: a uana & loquendo uaniloquus. & similia: quae ex simplicibus deriuata simul: & composita sunt. **I**n huiuscemodi tamen deriuationibus frequenter inuenis transitionem etiam ex alia in altera fieri genera: ut haec manus: hic centimanus gigas: hic sanguis: hic & haec exanguis & hoc exanguis: hoc caput: hic & haec & hoc triceps: hoc cor: hic & haec & hoc uecors: haec mens: hic & haec amens demens: haec arma hic & haec inermis: & hoc inermis: inermis icerma iermum. **P**lurima similiter composita ex diuersis generibus: uel casibus uel numeris: in alia per deriuationem transeuntia inuenis. **N**ihil igitur mirum tertias quoque personas pronominum tam primam quam secundam figurate adiungi: quomodo superius ostendimus.

De Constructione omnium partium orationis.

Partium orationis. quaedam habent inter se generaliter sibi accidentia id est numeros: & casus & genera: ut nomina pro-

nomen participium. Quaedam personas & numeros: ut uerbum & p
nomen. Quaedam tempora: ut uerbum & participium. Quaedam ni
hil ex eis: ut praepositio: aduerbium. conianctio & iteriectio: quae nec
declinationem aliquam habent. Quae sunt igitur declinabiles cū ex
propriis figurationibus ad conueniētes supradictorum numerorum:
uel generum: uel casuum: uel personarum: uel temporū consequētias
accipiuntur in orationis constructione: idest depositione ad aptam cō
iunctionem referri deberent: utpote singulare ad singulare: & plurale
ad plurale: cum ad unam eādemq; referret psonā intrāsiuā: ut ego Pā
scianus scribo: itelligens: & nos oratores scribimus itelligētes. cum. n
transitiua sunt uel refractiua: licet diuersis uti numeris: ut docemus
discipulum: docemus discipulos: doceo discipulum: doceo discipulos
accuso uos: proliū uobis. Eadē ratio est i generibus: ut bonus homo.
& iustus: & rectus est ille. bona mulier: & casta & pudica est illa. boni
homines: & iusti: & recti sunt illi. bonae mulieres: & castae: & pudicae
sunt illae. Similiter & in casibus: mei dolentis ipsius misereor: & illius
uel tui dolentis misereor. te ipsum legētem: & meipsum itelligentem
sentio. Cum igit ad unam eādēq; personam & casus: & genera: & nu
meri referunt: supradicta cōsequētia est obseruāda. Variatur autē ut
dictum est: p transitiones & reciprocationes non solum casus: & nu
meri: sed etiā genera: ut illos laedit mulier: & illum laedunt mulieres
Superuacuum est i re tam manifesta usus auctorum testimonia profer
re. Illud tamen sciendum q; per figuram quam graeci aleothesam uo
cant idest uariationem & prolepsim: uel sillepsim. idest praceptionē
siue conceptionem: & per zeumam: idest adiunctionem: uel concident
am: quam σύνταξις graeci uocant. Et praecidentiam: uel proccidentij
am: idest antichorim: uel numeri diuersi: & genera diuersa: & diuersi
casus: & tempora: & personae: non solum transitiue & per reciprocati
onē sed etiā intrāsiuē copulant: quae diuersis auctorum exēplis tā no
stros quā graecos: necessariū esse diximus cōprobare Cōstruunt igit
diuersi numeri: ut Vir. i prio aeneidos: Pars i frustra secāt: uerbu q;
trem etiā figunt. Ad sensum enī quia pars troianorū plures i hoc loco i
telligunt: plurale reddidit uerbū secāt: quomō Homerus: ὡς φάσιν
ἡπληθύν. Salustius i catilinario. Interea seruitia repudiabat: cuius ini
tio ad eū magnae copiae cōcurrēbāt. Cuius enī singulare ad rem rettu
lit: Idē cuius rei seruitiorū tuchidideo. Ter. i eunucho: Si quisquā est
qui placere se studeat bonis q̄ plurimis: & minime multos laedere. In
bb iiii.

his pœta hic nomen profitetur suum. Quisq̄ enī ad multos itelligit:
quomodo idē. **A**perite aliquis actutum.

Diuersa genera similiter construuntur. **Virgilius** i bucolicis.
Dulce satis humor depullus arbutus ædis: **L**enta salix cœ/
to pecori: mihi solus amintas: **A**d dulce enim quod est neu/
trum: tam sceminina q̄ masculina reddidit. In eodem. **T**ri/
ste lupus stabulis maturis frugibus imbres: **A**rboribus uenti: nobis
amarilidis iræ. **I**dem in primo **æneidos**. **N**imborum in patriam: loca
fœta furentibus austris: **A**eoliā uenit: **I**dem in tertio georgicorum.
Sunt & animeæ uites firmissima uina. **I**dem in primo **æneidos**. **T**hy/
mothoe simul: & triton annixius acuto **D**etrudūt naues scopulo. **L**
ucanus in primo. **H**ic leges & plebiscita coacta **Virgilius** in octauo.
Qualis eram cum primam aciem prænestē sub ipsa **S**traui. **C**um enī
præneste nomen oppidi proprium neutrum sit: ad intellectum urbis
reddit sub ipsa: quomodo **T**erentius in prologo **e**uruchi. **I**n eunu/
chum suam dixit: ad comœdiam referens pronome. **Virgilius** in duo/
decimo. **D**itamimum genitrix cretea caput ab ida: **P**uberibus caulem
foliis: & flore comantem **P**urpureo: non illa feris icognita capris. **G**ra/
mina cum tergo uolucres hætere sagittæ: **H**oc uenus obscuro faciem
circundata nimbo: **D**etulit hoc sulum labris splendentibus amnem
Incit occulte medicans: spargitq; salubris. **V**ide quomodo diuersa
genera: & diuersos numeros: in supradicta figura uariationis auctori/
tas confundit. **G**ræcorū quoq; auctores frequēter huiuscemodi utunt̄
figuratiōibus ut **H**omerus .ἀποθεῖλλον δὲ τοῦ ἄλλου ἐφ' ἡμετέρων
ὄχθον πληγὴν τῶν τι τοῦ πληγείσσι.

Iuersi quoq; casus uel casus p̄ casibus figurate tā a nostris
quā a græcis sapissime ponunt̄. ut **Vir.** i prio **æneidi**. **T**u mi/
hi quodcūq; hoc regni: tu scētra iouēq; **C**ōciliās: hoc re/
gni: p̄ hoc regnū. **I**dē in prio. **V**ibē quā statuo uestra est:
subducite naues: pro urbs quam statuo. **T**erentius in andria **D**ii im/
mortales: quid turbæ est apud fōr: quid illic hominum litigant: pro/
quor hoies. **I**dē i eodē. **E**x andro cōmigravit huic uicinā: p̄ i hac ui/
ciniā. **I**n eadē. **Q**uas credis esse: has nō sūt ueræ nuptiæ. **I**dē iphormi/
one **C**ū eius aduerti mihi uenit i mētem genitiuū posuit p̄ nomiatiuo
Cicero i uerrinarū prio. **N**ā ita mihi uelim deos ppitios: ut cū illius
mihi tēporis ueniat i mētem: **N**ō solū animo: sed etiam toto pectore

perhorresco. tempore illius: p tempus illud. **Idem in secūdo uerū:**
Fac tibi ancilia legis ueniat in mentem: pro ancilia lex. **Virgilius in**
tertio georgicorum: Et crurum tenuis amento palearia pendenti: pro
 cruribus tenuis. **Idem in octauo aeneidos:** Volat hasta tango per tēpus
 utrunq;: pro in tagum. **Salustius in catilinario:** Præter rerum capita
 lium condemnatis: pro condemnatis. **Idem in primo historiarum:**
Nam a primordio urbis ad bellum Perli macedonicum: pro perlis:
Virgilius in primo aeneidos: Troas reliquias danaum: atq; immitis
 achilla: pro achillis. **Horatius in quarto carminum:** Hic dies festus:
 corticem astrictus pice dimouit amphora: pro amphora. **Terentius**
in andria. Quid mei faciam: pro quid de me fiet. **Idem in eunucho:**
Quid illo faciemus: pro illi. **Similiter Cicero i uerrem de prætura ur-**
ba: Quid illo pro illi: mi o patrone factum est. **Virgilius in primo**
aeneidos: Parce metu cithera manēt imota tuos: Fata tibi: p ne time
 as. **Idē in secūdo geor.** Libra die somniq; pares: ubi fecerit horas: pro
 diei. **Horatius i quarto carminū:** Hic dies uere mihi festus atras exi
 git curas: mihi p a me. **Demosthenes:** Et nri hac figura sæpe sūt usi:
 ut **Terētius in eunucho:** Apparet seruū hūc esse domini pauperis: mi
 fertq;: p apparet hic seruus. Et aliis tamen plarisq; inuenies: græcorū
 auctoritatē: & maxie antiquorū imitatos latinis auctores: quod
 postea ostenditur. **Horatius. G. huic Terentius in andria:** Ita tum di
 scedo ab illo: ut qui se filiam neget daturum!

Diuersa tpa cōstruuntur: ut postq̄ res asiæ: priamiq; euertere
 gentē Immeritā: uisū lupis: ceciditq; supbū Iliū: & oīs hu
 mo sumat neptunia troia: Diuersa exilia: & disertas quare
 re terras Auguriis agimur diuū. classēq; sub ipsa Antandro: & phry
 iā molimur mōtib; idæ. Cecidit ē præteriti: sumat autē & agimur
 & molimur præsetis. **Idē in. iiii. aenei.** At regina graui iādudū saucia
 cura **Vulnus alit uenis: & cæco carpit igni: p alebat & carpebat.** Et
 sciendū q̄ tā poetæ q̄ psag; scriptores frequēter præsetibus utunt: tā
 p præteritis q̄ p futuris. **Cōtra autē Varro. Terē. in adria.** Sed si quid
 narrare ocepit: cōtinuo dari tibi uerba cēsēs: p occipio uel occipiam.
Idē in eunucho: Quæ uera audiui taceo: & cōtineo optime: audiui p
 audio: nel audiā. **Idē in phormione:** Cur nō inq̄ phormio: uides in
 ter nos: inquam pro inquit dixit: quod in raro est usu. Sic enī plæ
 rique solent ponere inquam quod est futuri loco præteriti: uel etiam
 præsentis accipientes. **Diuersæ personæ: ut Virgilius in secūdo aenei.**

Diuellimur inde Iphitus & pelias mecum. **Terentius in andria**: Si hic esses aliter sentias. Et nota q̄ sese ostendens dixit. In qua demon-
stratione intelligitur etiam ego. **Liuius. xlvii.** ab urbe condita: Certa-
re uel pro certamine cuiuslibet bonæ artis: & uirtutis ausi sumus cū
parentibus quoq; ciuitas suis. **Virgilius**: Ille ego qui quondam graci-
li modulatus auena Carmen. Idem in secundo aeneidos: Quæq; ipse
miserima uidi: Et quorum pars magna fui. **Idem in buco.** Nec tuus
hic moris: nec uiuere ipse menalcas. **Idem in quarto gorgiconum**:
Illo uirgilium me tempore dulcis alebat Parthenope studiis florentē
ignobilis oci. **Terentius in phormione**: Nam ego meorum solus sum
meus. **Persius**: Postq̄ meus a pratore recessi: Nec solum per genera:
& personas: & numeros: & casus: & tempora: quæ maxime declinabi-
libus accidunt: de quibus supra ostendimus solent auctores uariare
figuras: sed etiam per omnia unicuiq; partium orationis accidentia:
utpote nomini accidunt species genus numerus figura & casus: per
eos igitur quinque modos inueniuntur uariationibus. i. ἀλλοίωσις:
usi auctores per species. Optima calicolum saturnia magna dearum
magna dixit pro maxima politiuum pro superlatiuo: cum aptissime
superius: optima calicolum dixisset: & **Virgilius in primo aeneidos**:
Tristior & lachrymis: oculos suffusa nitentes: tristior pro tristis. **Ho-**
merus τὸν ἐκ τῆς ἀρδαιῆος ἀνῆρ. **Dardanus** pro dardanius: primi-
tiuum pro deriuatiuo: ut **Virgilius quoq; in quarto aeneidos**: Hauri-
a hūc oculis ignē crudelis ab alto **Dardanus**: p dardanius. **Et in. ii.**
Ipte deos in dardana suscitāt arma: p dardania. **Simile ē huic & Ro-**
mulus populus: & romula gens pro romulus: & romulea. **De gene-**
riū: & casuū: & numeroꝝ uarietatibus in supradictis ostēdimus. **Figura**
quoq; alia p aliis solēt ab auctoribus poni: ut **Virgilius in primo**
aenci. Totūq; a sedibus imis **Vna** eurusq; notus ruunt p eruunt: sim-
plex p cōposito. **Similes** iuenies uariatiois p oīa cæteris quoq; dictio-
nibus accidētia. **Alia** quoq; p aliis ptibus uel dictioibus ponūtur: ut
nomē p aduerbio: ut sublimē uolat p sublimiter: & sole recēs orto p
recēter. **Et cōtra aduerbiū** p noīe: ut genus unde latinū p ex quo. **Et**
Cicero p deiotharo. En crimē: en cā cur regē fugitiuus dominum ser-
uus accuset: cur ppter quæ: & iuste p uere: uel uere p iuste. **Et satis** p
sufficiēs. **Euripides** ἄλις σῆς κόρησ ἑάντατος ἱκανός. **Lucanus in pri-**
mo: Tu satis ad uires romana in carmine dādas. **Idē in. vii.** Quippe
necesse putat p necessariū. **Home. G.** dixit qdē satis ē multū p multe

Virgilius in primo aeneidos: Multum ille & terris iactatus & alto **Vi**
 superum: nomen pro adverbio ponit. **Pra**positioes est quando abun
 dant est quando deficiunt: est quando alia pro aliis ponuntur: tam a
 pud grecos q̄ apud nos abundat: πρόσ πάλανισον ὠρούσεν. ἂν τί
 τοῦεις πλάτανισον καὶ ταῦ τῆρε πείουν καλῶς ἐαέ. ἂν τί τοῦ δια
 ταῦ τακαὶ καὶ τῆς τρπέρις καὶ ταπάσας προσέρχεται πρόσῃ. αἶσ.
Nostri quoq̄ frequenter utuntur hac abundantia praepositionis **Te**
rentius in andria: Accedo ad pedissequas. **Idem in eunucho:** Nunq̄
 accedo a te quin doctior abeam. **In eadem:** El dit ne uir quisq̄ ad eam
 adeat. **Idem in eadem:** Adeam ad eum. **In eadem:** Ad te aduenio ὄν
 Δέπο τε πρόσ δέ μήτις ἀνήρ πρόσ ἄν τήν προσέλεθ προσέλεοι μι
 πρόσῃ τὸν προσέρχομαι προσ σέ **Virgilius in .v. aenei.** Spacio post
 deinde relicto **Terentius eurpylaus** με τα ταῦτα ἐφεξῆς ὁ εὐρύαλος τρέ
 τὸς ἄν τί τοῦ μετὰ ταῦτα ἐν τεῦθεν με τὰ ταῦτα προσ τὰς καῦς βα
 Δίσει ῥα μετὰ ταῦτα. **Virgilius in octauo aeneidos:** Post hinc ad na
 ues graditur: sociosq̄ reuilit. **Pra**positiones deficiunt: ut **Virgilius i**
 nono aeneidos: **Euolat infœlix:** & læminco ululatu **Scissa comā:** mu
 ros amens atq̄ agmina cursu prima petit: deest cum ululatu. **Home**
rus ἂ μωδῶς οὐ μὲ φιλησάτε. **Virgilius in quinto:** His magnū
 alcidem contrastet: his ego suctus. his deest cum. **Alia** pro aliis po
 nuntur: ut **Virgilius in primo aeneidos:** Multa sub priamo rogitans
 super hectore multa: super priamo pro de priamo. **Idē in primo geor**
gicorum: Sub lucem exportant calathis: pro ante lucem. **Coniuncti**
 ones quoque tam apud nos q̄ apud grecos modo abundant: modo
 deficiunt: modo alia pro aliis ponuntur. **Abundant:** ut **Multa quo**
que & bello passus dum conderet urbem. **Horatius in epodo:** At o
 deorum quicquid in caelo regit terras. & humanum genus: abundat
 at. **Deficiunt:** ut **Virgilius in quarto aeneidos:** Ferte citi flāmas: date
 tela impellite remos. **Alia** pro aliis accipiuntur: ut **Virgilius in secun**
do aeneidos: Aut pelago danaum insidias: suspectaq̄ dona **Pra**cipi
 tare iubet: subiectisq̄ utere flammis: pro subiectis ue. **Euripides.** ὁ μὲ
 ἰς δέ μᾶλλον γὰ τρι σὺ μφονεύσα τέ ἀλλά dixit pro saltem: ut no
 stri similiter dixerunt. **Terentius in eunucho:** Si nequeas paulo: at
 quanto queas: at posuit pro saltem. **Adverbiorum** uero quadam sūt
 quæ cum supradictis omnibus accidentibus: idest diuersis nume
 ris: & generibus: & casibus: & temporibus: & etiam personis indiffe
 renter ponuntur: ut non bonus uir: non bona mulier: non bonum

mancipium offendit me: non boni uiri: non bonæ mulieris: non boni
mancipii est uituperare innocentem: non ego: non tu: non ille: nō ia
cio: non facis non facit. Similiter bene: male: recte: prauè possunt su/
pradictis omnibus apte adiungi. Sunt autem alia aduerbia: quæ nō
possunt omnibus copulari accidentibus: ut o quando est uocatiuū:
ut **Virgilius** in primo **æneidos**: **O**regina nouam cui condere Iuppi/
ter urbem: & heus. Idem in eodem: **H**eus iuuenes monstrate mearū
Vidistis si quam hic errantem forte sororum. Alii casui non adiungū
tur nisi uocatiuo. **A**lia uero soli accusatiuo: ut pone tribunal: uel po/
ne domum: ultra fines. **Q**uædam ablatiuo: ut corā iudicibus: quod
ē præpositionibus uidemus fieri. **P**roprie aut illæ sūt præpositiones
accipiendæ quæ sine casualibus præferri nō possunt separate: ut i illud pe
riculum: p illo de illo: sub illo ex illo ab illo. **N**am pone & coram pos
sūt etiam sine casualibus præferri: quia aduerbia sunt. **Virgilius** in se
cundo **æneidos**. **P**one subit coniuñx: serimur per opaca locorum: **I**
dem in primo **æneidos**. **C**oram quem quaritis adsum **T**roius **æneas**
Sunt aduerbia quæ diuersis personis non conueniunt: ut eia. **Virgi**
lius in quarto **æneidos**: **E**ia age: rumpe moras. uariū & mutabile tem
per **F**œmina. **A**d secundam dicuntur enim solam. **S**ūt aduerbia quæ
proprie diuersis temporibus adiungi non possunt: ut heri feci nunc
facio cras faciam. **S**unt alia quæ singulis modis sociantur per omnes
personas: & numeros & tempora: ut utinam optantis. **S**ed hæc de ad
uerbis in loco latius tractabantur. **C**oniuñctio quoq; communiter
cum omnibus supradictis inuenitur: idest generibus casibus nume/
ris temporibus & personis: ut uir & mulier uiro uim & mulierum do
ceo & docui. & docebo ego: & tu & ille. si facio. si faciam. si facerem. &
si faciebam. si fecerim. & si feci. si fecissē. & si fecerā. si fecero. & si faciā
Sed ad pronominis ordinandi tractationem redeamus. **S**ciendum
q; coniugata pronomina quæ **σύντα** **A**ristarchus uocat trium perso
narum primitiua: seu deriuatiua inuicem per se ponē non possunt p
confusionem personarum. **I**deo non figurate possunt: quomodo nec
uerba: quia tres solas uoces in tribus personis habent: mei tui sui mi/
hi tibi sibi: me te se: a me a te a se. **Q**uomodo nec etiam pluralia eo/
rum: ut nos uos: nostrum uel nostri: uestrum uel uestri: nobis uobis
nos uos. **N**ec deriuatiua: ut meus tuus suus noster uester. **I**psæ an/
tem & ille: hic & iste: & is figurate & pro prima & etiam secunda so/
lent accipi. **Q**uipe etiam cum non habeant sibi coniugatas psonas

primas & secundas: quibus impediuntur pro illis accipi. q̄ autem sui proprie coniugatum est prima & secunda persona: ipsa declinatio ostendit similis illi cum eis. mei. tui. sui. mihi. tibi. sibi. me. te. se. a. me a te a se. Itaq; ea tria pronomina suas dependentia proprias personas ad iura sua significationis: non admittunt sibi coniugatas uoces. Idq; comprobatur etiam ex deriuatiuis eorum. meus enim tuus suus: quia sibi sunt coniugata similitudine declinationis: & maxime q̄ singulae sunt in unaquaq; persona eorū uoces quomodo etiam in uerbis p̄ sese poni inuicē uel sibi coniungi in una eademq; persona possessorum nō possunt. Nemo enim dicit ego tu: nec sui mei: nec tuus meus: nec suus meus: nec uestras nostras: nisi addita coniunctione dicam: ut seruus tuus & meus ē ciuis nostras & uestras. In quo tamē possessio cōmunis quidem significat. possessorum uero persona diuersa. Potest tamen & sine coniunctione dici. mea res tua res est. animus meus tuus est. In quo tamen diuersas intelligo personas possessorum. Ille autē ego et tu ipse: & hic ego: & iste ego: & omnia tertiae personae pronomina excepto sui: & eius deriuatiuo suus: licet & prima & secunda figura te uni eidemq; coniungere persona. In uerbis uero: quia una est sola uox tertiae personae cum secunda uel prima in una eademq; persona accipi nō potest. Nemo enim dicit facio tu uel ille uel facis ego uel ille uel facit ego uel tu. Singulis enim uerba uocibus: singulas significātia personas: eas extra se aliis accomodare personis non patiūtur. Et quid mirum in personarum discretionem coniugarum hoc fieri: cum licet etiam ex contrario i discretis generibus uel numeris: uel casibus uel temporibus hoc manifeste intelligere. Quippe cum ipsa confusione licentia datur in diuersis ea significationibus accipere. Nam mihi ea coniungere: ut me ipsum me ipsam te ipsum te ipsam. clari clarae claro non fecerunt numerum. licet ergo singularibus & pluralibus sociare ea. senatus. cursus. uultus. facies res spes. Similiter sunt diuersorū casuum cōmunia. licet ergo quibus licet eorū aptissime ea copulare. Oia uerba praeteriti perfecti subiunctiua & futuri: eadē uoces habēt absq; prima persona. nihil igitur prohibet in utriusq; tēpore ea accipere. Participia praesentis temporis & infinita uerba eadē etiam praeteriti imperfecti sūt. Licet ergo utrobique ea proferre: ut scribēs hodie perficio: & scribens heri perficiebam. & scribere uolo hodie. & scribere uolebā heri. Sciedum tamen q̄ licet etiam praeteritis perfectis & plusq̄ perfectis participia uel infinita supradicta sensum praeteriti imperfecti significantia

coniungere: ut scribens profeci uel profeceram: id est cum in scribendo
eram profeci uel profeceram: scribere uolui: uel uolueram id est incipe
re descriptionem uolui uel uolueram. **S**cimus enim quod praeteritum imp
fectum inceptionem rei quidem significat: nunciam tamen perfectionem
Idque usus auctorum comprobatur. **C**ommunia uerba tam actiuam quam
passiuam constructionem concipiunt: ex qua discernitur uarietas si
gnificationis. **C**riminor te: & a te: hortor te: & a te amat: doceat: legat:
legat: audiat: sunt imperatiui praesentis: sunt optatiui futuri: & sub
iunctiui praesentis. **N**ec aliter eorum possunt significare uarietates: ni
si per constructionem eis accidentium aduerbiorum uel temporum.
Ut imperantes quidem sine aduerbio dicimus: amet: doceat: legat: au
deat: amato. doceto. legito. audito. **O**ptantes uero cum aduerbio: uti
nam amet. doceat. legat. audiat. **S**ubiungentes quoque cum amet. do
ceat. legat. audiat. amato. doceto. legito. & secundae sunt & tertiae
personae. **A**dditione igitur pronominum discernuntur: ut amato tu
amato ille. In omnibus igitur huiusmodi dictionibus quae diuersas
habent significationes: constructio maxime ad eas explanandas est
necessaria. **S**icut etiam in omnibus in quibus similes inueniuntur uo
ces: diuersi casus uel genera: uel numeri: utpote genitiuus & datiuus
singularis ut huius patris: & huic patris: & nominatiuus & uocatiuus
plurales: ut hi & o patres. **S**imiliter etiam docti genitiuus singularis
huius docti: nominatiuus & uocatiuus plurales: hi docti: & o docti.
Similiter cades. res. facies: nominatiui singularis: & uocatiui: ut haec
facies: & o facies: haec cades & o cades: haec res & o res. **P**lures uero:
& nominatiui & accusatiui: & uocatiui: haec facies: & has facies: & o fa
cies. **M**ulta quoque etiam in aliis partibus inuenies similia: nec aliter
ea discernes nisi ex consequentia ordinationis: id est casus casibus: & gene
ra generibus: & numeros numeris: & personas personis: & tempora
temporibus congrue disponendo. **N**on igitur si quid simile est uoce:
hoc eisdem necesse est omni modo accidentibus coniungi: sed ad in
tellectum referri: utputa omnis datiuus & ablatiuus pluralis mobiliu
nominu: uel pronominu: uel participio: similis est per tria genera: ut bo
nis illis accusatis. **E**t tamen cum de maribus loquimur masculis ea coniungi
mus: cum de contrario sexu feminis cum extra utriusque significationem neu
tris: ut bonis uiris loquor loquor bonis mulieribus & bonis mancipiis ac
cusatis uiris: accusatis mulieribus: accusatis mancipiis. **S**ic & similia
quae confusionem significationis per ordinationis iuncturam & accidentiu discutiunt

Omnis enim constructio: quam græci *ὀνομαστικὴ* uocant ad intellectū uocis est reddenda. Itaque per diuersas figuras uariare solent aucto / res in constructione accidentia: de quibus iam supra docuimus quæ quanuis quantum ad ipsas dictiones incongrue disposita esse uideantur tamē ratione sensus rectissime ordinata esse uideantur: ut puta *prīa* & *tertia* persona in unū figurate coeunt: ut *Alle ego qui quondā gracili modu latus auena Carmen.* Est enim intellectus ego *Virgilius* ille qui quō / dam scripsi bucolica & georgica. Diuersi quoque numeri hoc modo figurate reperiuntur: ut *Virgilius in primo aene:* *Pars in frustra secant ueribusque trementia singunt.* Pluralem singulari non ad dictionem sed ad sensum retulit: quia pars troianorum multi intelliguntur: & per diuersa genera. Qualis eram cum primā aciem prænesti sub ipsa. *Virgilius in octauo.* Quāuis enim prænesti neutrum sit: sed quia urbs intelligitur ad id quod intelligitur magis quam ad uocem nominis reddit dicens sub ipsa. Similiter per omnia accidentia omnium parti um orationis frequenter inuenimus huiuscemodi figuras: & calus p casibus: ut *Corniger hesperidū fluuius regnator aquarum pro fluuie Vir. in. i. aene.* *Tu mihi quodcunq; hoc regni: tu scepra iouemq; Cō / ciliis: regni p regnū: de quibus sufficienter in superioribus diximus.*

De hoc pronomine tu.

Te tu quoque quidam dubitauerunt an nominatiuus sit ta / men: an uocatiuus. Sed uterq; i eo esse ostenditur. quomo do & in omnibus fere latinis nominibus. absq; in us termi nantibus secundæ declinationis. Et quoniā *T r y h p o*: quē *apollonius* arguit eum uocatiuum solum putauit deceptus a nomi / num uocatiuis: qui coniunguntur secundæ personæ uerborum: cū dicimus: *tu legis: discipule legis.* Sed & cum prima & tertia perso na uerbi coniungitur bene uocatiuus qui suus est secundæ. Nec ta / men ideo dicimus primam & tertiam uocatiuos habere: nec secun da uocatiuum non esse: ut *lego discipule: & legit discipule:* Necessē est illos maxime casus habeant pronomina: quibus desiciūt in utraq; psona nomina: & maxime nominatiuū. uocatiuo enī pnoia nō egēt qui nec demonstratiōe: nec relationē: quibus sūgunt pronomina pos sident sed solā cōuersionē: i. apostrophē. Sed hoc: quia uel nutu: uel uo cis discretione nō solum eos quos uidemus sed etiā illos: ad quos uox

nostra potest peruenire: etiam absentes uocare solemus: uel ignorantes propria eorum nomina uel confuse hoc utentes etiam ad multos ut unus ex eis respondeat: ut ad seruos tu dicimus. **I**llud quoque sciendum quod suum est pronomini in prima & secunda persona habere nominatiuum. **V**ocatiuum uero non solum pronomina: sed etiam nomina & participia habent. **Q**ui casus proprius est secundae personae: ut scribe **Virgili**: & scribis **Virgili**. **S**ed quod etiam nominatiui omnium casualium primis & secundis & tertiis uerborum est quando coniunguntur personis: ostendunt substantiua uerba & uocatiua: quae nisi nominatiuis non sociantur: ut ego grammaticus sum: tu orator es: ille philosophus est: ut ego **Priscianus** nominor: tu **Apollonius** uocaris: ille **Virgilius** nuncupatur. **Virgilius in primo aeneidos**: **Tu** ne ille aeneas: quem dardanio **Anchisa**. **Alma uenus phrygii genuit sine ontis ad undam**. **E**rgo sine dubio haec constructio hic tu nominatiuum esse ostendit. **P**raeterea hoc approbatur cum dicitur etiam ipse qui est nominatiuus trium personarum nominatiuis necessario coniungitur: ut ipse ego facio. **I**dem in quinto: **I**pse ego paulisper pro te tua munera inibo. **I**dem in eodem: **I**psa egomet dudum beroen digressa reliqui. **N**isi tu esset nominatiuus casus: non poneretur cum pronomine ipse. **Tu** ipse facis. **Virgilius in buco**. **V**erum id quo multo tu te ipse fatebere maius. **Cicero in quarto uerri**. **Tu** te ipse ex edicto siculo hoc sustulisti: ille ipse facit. **Cum ergo nomina primae & secundae personae nominatiuos non habeant: nec ceteros obliquos: uocatiuum tamen habeant pluraque loco deficientium: ut paulo ante ostendimus funguntur pronomina**. **R**elatio quoque cum ad ceteros fiat ad uocatiuum non fit ut ego lego qui scripsi: tu legis qui scripsisti: ille legit qui scripsit: meus est seruus cuius aere emptus est. **V**ocatiuus autem ideo in relatiuis esse non potest: quia antecedentem cognitionem significare non potest. **S**imiliter quando diuersae uni sociantur uerbo personae: necesse est nominatiuos coniungi: non uocatiuos: ut ego & tu & ille docemus. **N**emo enim dicit: ego & grammaticae & ille docemus: nisi attentionis causa ponens nominatiuum pronominis: adiungam ei uocatiuum nominis: ut ego & tu grammaticae: & ille docemus. **E**t nomina quidem quibus tertiae sint personae: tamen habent pluraque uocatiuum: ut diximus. **N**ec mirum cum uerbis quoque uocatiuis quomodo & substantiuis coniuncta possunt tam primae quam secundae esse personae. **Q**uomodo ergo si dicam: **Virgilius** uocaris: a tertia in secundam transfero

nomen personā. Sic uocādo eundē intellectu ipso uocādi facio secū/
dā psonā. o **Virgili**. i. te uoco **Virgili** Excipiūtur infinita nomina uel
interrogatiua: uel relatiua. uel redditua: uel distributiua: quæ quia
incertæ sunt psonæ uel diuersæ uocatiuū habere nō possunt: ut quis
qui qualis talis tantus quantus quot tot uterq; alter singuli bini terni
& similia. Ad huiuscemodi enim nomina uocatiuo fieri non potest:
quis licet etiā ad secundam ea coniungere personam: sed per nomi/
natiuos: ut qui estis: quales estis uterque scipiones uocamini. singu/
li ueniatis ad me: terni prandete apud me. **Virgilius** i primo **æneidos**
Sed uos qui tandem: quibus aut uenistis ab oris. **Pronomia** uero pri/
mæ uel tertiæ personæ minime possunt habere uocatiuum nisi posses/
sua primæ: quando coniunguntur uel diriguntur ad secundam per/
sonam. Quippe cum potest aliquis ad suam loqui possessionem: idest
ad filium: uel ad seruum: uel ad matrem: uel ad uxorem dicere: o mi o
mea o mecum: o noster nostra nostrum. Et est proprium possessiuorū
pronominum duas significare personas. Ipsam quidem quæ possidet
per genitiuum ubiq;: eam uero quæ possidetur per omnes casus. Itaq;
secundæ personæ possessiuum: cum in genitiuo sit ipse possessor intel/
ligendus: ad quem dirigitur sermo. **Vocatiuum** quoq; habere nō po/
test: nisi figurate uelim dicere: o tue & non aliene: idest tui potestatem
habens: quomodo ego sum meus **Euripides** ἔγώ φησ' αὐτόσ τεός αἱ: **Sed**
quis non careat ratione: tamen in usu non est quomodo nec suæ illi/
us nata: ut proprie illius nata. Cum igitur in omnibus possessiuis tā
possessor quā possessio intelligatur: nec alii possunt casus quantum
ad possessiones: nisi genitiui intelligi: non possunt habere uocatiuos:
nisi per ipsas possessiones: cum in secunda esse intelligantur ea perso/
na: nec prima tamen primā: nec secunda secundam potest possidere:
nisi sicut ostendimus figurate. dicat aliquis ego sum meus dominus
& seruus. tu es tuus & doctor & discipulus: ut p̄suis: **Vindicta** postq̄
meus a prætorē recessi. **Tert**ia uero tertiā potest possidere: quia mul/
tæ & diuersæ possunt esse tertiæ. **Vocatiuum** tamen aliud pronome
in usu non habet nisi primitiuum secundæ personæ: & possessiuum
primæ: quando ad id sermo dirigitur: idest quando secundæ sociatur
personæ: licet enim naturaliter ad suam loqui possessionem. **Tert**iæ
uero personæ possessiuum. & si naturam habeat: ut per uocatiuum
possit dici: ut prædictum est. **Possumus** enim etiā ad alienam pos/
sionem dirigere sermonem: ut **O** genitor noster saturne maxime

*Quis quis q; dicitur & p̄suis & p̄suis
In p̄suis q; casu uocatur uocante*

*Personas duas hęc designat videt
Cum possessore possessio sine.*

diuum. & euandrie filii: & **Thelamóie** aiax. Itaq; quāuis quātum ad ipsam rem naturam rerū uideatur posse dici: o sue fili **Euandri**. o sua uxor euandri. ut si dicam **Euandrie** fili: & euandria uxor: cum i hoc duar tertia intelligantur personar possessoris & possessionis. usus tamen deficit: quomodo etiam apud græcos teste **Apollonio** ὁμοῦτεπε cū rationabiliter posset dici. in usu tamen non inuenitur. De hoc enim ἐν τῷ περὶ οὐνοῦ τέρτιο tertio clarius tractat. **Secūda** autem personar ut supra dictum est: deriuatiuum ideo non potest habere uocatiuum quia necesse est genitiuum primitiui itelligi in possessore ipso ad quē loquimur: & uocatiuum in possessione. **Sed** possessio secundar personar necessario uel ad primam uel ad tertiam personam refertur: quar naturaliter carent uocatiuo. tuus filius sum: uel tuus filius est ille. **Et** quāuis figurate: ut supra dictum est: dicam: tu ipse tuus est & dominus & seruus: tamē uocatiuū non inuenies: nec figurate in hoc pronomie prolatum: ut eundem & possessorem & possessionem i una eademq; persona uideatur aliquis affari dicēdo: o tue quomodo apud græcos ὦ παῦ τὴ τοῦ ὦ σὺ. Eodem teste **Apollonio**. Quemadmodum igitur nomina tertia personar sunt: sic etiā possessiua pronomina: quar quāuis quātum ad personas possidentiū: finita sunt primar & secundar & tertia. tamē quantū ad possessiones ipsas tertia sunt personar: nisi substantiuis uel uocatiuis coniūgant uerbis: sicut & nomina: meus es filius: meus uocat seruus. tuus nominor parens: tuus est pater. suus illius sum. ilius. suus illius filius es. suus illius ē filius. **Pronomē** enī ipse tribus aptissime: ut supra diximus cōiungit personis: Itaq; **Apollonius** ἐπι τῶν ἀστικῶν hoc uocat: id est: appositum eo q; aliis pronomibus apponit: ui ipse ego: uel ego ipse: tu ipse: ille ipse. **Et** quāuis inueniant etiam alia pronomina figurate sic cōiuncta p diuersas personas: ut ego ille: tu ille: hic ille ut **Virgilius** Ille ego qui quōdam gracili modulatus auena **Carmen**. Idē in primo **æneidos**. Tu ne ille **æneas** quē dardanio anchisæ. **Ter. in andria**. Hic est ille: ne credas te dauum ludere. **Nō** tamē quomodo ipse sine alio pronomine possunt primar & secundar personar uerbis adiungi: ut ipse facio ipse facis. **Vir. in secundo æneidos**. Quarq; ipse miserrima uidi. Idem i bucolicis. Cū faciā uitulā pro frugibus ipse uenito. **Alias** autem uoces tertia pronominū personar p se: sic uerbis primar & secundar personar nō possumus copulare. **Nemo** enim dicit ille facio: & ille facis: nisi addas & pronomina primar & secundar demonstrantia sponam: ut **Cicero** iuectiuar secūdo. Hic ego uehe

mer s ille consul: qui uerbo ciues in exilium cicio quaesitui a **Catilina**
Sed ille ego: uel ille tu cum dicimus: relationem significamus antecede
 dentis cognitionis. **Ipse ego** uero discretionem: idest ego ipse per me
 & non alius. **Hoc autem appositum pronomē:** idest ipse: quis & im/
 peratio societur. **Dicimus enim ipse facis:** & ipse fac: nō habet tamē
 uocatiuum. **Nullum enim p̄nomen habere uocatiuum potest:** ut di/
 ximus: nisi primitiuū secundæ personæ: ad quod dirigitur sermo: &
 deriuatiuū primæ quando cōiungit primitiuo secundæ: uel uoce: uel
 intellectu: ut o mea tu o noster **Chremes.** Præterea uocatiuis substan
 tiuo: uel uocatio uerbo p se nō cōiungitur: sed nominatiuus. **Nemo**
 eim dicit: docte es: clare uocaris: **Virgili** diceris: sed doctus es: clarus
 es: **Virgilius** diceris. Ipse igit n si nominatiui uice nois fungi nō pōt:
Nihil autē miq̄ secundæ p̄sonæ nominatiuo imperatiuū adiūgi: cū & ter
 tiæ personæ: quæ prioris uocatiuum non habet adiungant imperati
 ua: ut faciat: & facito ille: & faciant: & faciunto illi **Illud quoq;** sci dū
 q̄ uocatiuis frequenter utimur sine uerbis secundæ personæ: ut mi/
 ror te **Virgili**. intelligo te **Homere.** Nominatiuos uero nisi per eclip
 sim nunq̄ sine uerbis proferimus eiudem personæ: ut bonus es. **Apol**
lonius nominaris. **Omnia autē pronomina:** quæ uocari possunt: simi
 lem habent nominatiuum uocatiuo: excepto mi pro mee. **Nec mirū**
 cum etiam nomina pleraq; apud latinos: ut diximus: eosdem habēt
 nominatiuos: & uocatiuos: atticis quoq; mos est nominatiuos pro
 uocatiuis proferre. **Ar. Stophanes** ὡ φίλος ὡ φίλος. **Homerus.** g. quē
 secutus **Virgilius** in nono: **Corniger** hesperidum fluuius regnator a/
 quarum **Fluuius** pro fluuie dixit **Lucanus** in secundo. **Degener** o po
 pulus uix sæcula longa deorū **Sic** meruisse uiris: pro popule. **Mace**
dones autem & thessali contrario uocatiuos solebant pro nominati
 uis proferre. **Homerus** μὴ Τίετα εὖδ̄ hic uocatiuus est pro nominati
 uo μὴ Τίετα dixit pro μὴ Τίετης **Vnde** romani frequentissime huius
 cernodi nomina & maxime appellatiua per uocatiuum græcum etiā
 pro nominatiuo suo proferunt: sophista. cytharista. pœta: scytha. sar
 mata. sophia. **Persius** tamen indubitanter uocatiuum pro nominati
 uo posuit. **Censorem** ne tuū uel quod trabeate salutas: trabeate dixit
 pro trabeatus. & **Horatius** maecte uirtute. p̄ maectus uirtute.

Secundus liber.